au arkkitehtiuutiset

8 • 2019

GEBERIT

THE POWER OF LESS
KÄYTÄNNÖSSÄ

KNOW HOW INSTALLED

THE POWER OF LESS
HELPOMPAA. YKSINKERTAISEMPAA. RISKITTÖMÄMPÄÄ.

Joensuu Lighthouse on valmistuessaan Suomen ja maailman korkein täysin puusta rakennettu kerrostalo, mikä on aiheuttanut uudenlaisia haasteita äänen ja tilan optimoinnin suhteen arkkitehdeille, rakentajille ja valvojille. Geberit on ollut projektissa tiiviisti mukana tarjoten teknistä tukea ja ratkaisuja rajallisen putkiasennus- ja äänieristystilan suunnittelussa. Tätä kutsumme yksinkertaisuuden voimaksi – helpompaa, yksinkertaisempaa ja riskittömämpää.

Lue lisää: geberit.fi/powerofless

PAULA HUOTELIN
SAFAn pääsihteeri ja eettisen valiokunnan sihteeri

Uusi normaali vai ruma tapa?

SAFAn eettinen valiokunta kokoontuu harvakseltaan, mitä voi pitää positiivisena merkkinä. Valiokuntaan tuodut asiat koskevat useimmiten vaikeita kollegiaalisia kysymyksiä, kuten kiistoja tekijänoikeuksista tai kysymyksiä ammattisääntöjen noudattamisesta, liiton jäsenten keskinäisistä suhteista ja jäsenen toiminnasta.

Eettiset ammattisäännöt (*professional code of ethics*) ovat periaatteita, joihin ammattilaiset yksilöinä ja yhteisönä sitoutuvat. Niihin pyritään kirjaamaan ammatin erityisluonteesta johtuvat periaatteet. Ammattisäännöt on siten osin suunnattu ammattikunnan ulkopuolelle, varmistamaan toiminnan yhteiskunnallinen legitimiteetti, oikeutus tai valtuutus.

SAFAn *Arkkitehdin ammattieettiset periaatteet* (2003) eivät anna konkreettisia toimintaohjeita kaikkiin mahdollisiin kysymyksiin, mutta ne ovat silti toimineet käypänä tulkintana niistä arvoista, joihin liiton jäsenten ammatillinen toiminta on haluttu perustaa. Toimintaympäristömme muuttuu kuitenkin vauhdilla, joten eettisiä periaatteita on ryhdytty uudistamaan jäsenkyselyn tulosten pohjalta. Jäseniltä saatujen vastausten mukaan eettisiä periaatteita tarvitaan ja niistä tulisi muistuttaa jäsenten lisäksi tilaajia ja alan muita toimijoita.

Muokkaamme toimintaympäristöämme omilla valinnoillamme. Valinnoista muodostuu esimerkkejä ja vähitellen uusi normaali ammatissa toimimiseksi. Eettisesti vastuullinen toiminta on vahva viesti koko toimialalle. Mikä on meidän eettinen koodistomme – mille arvoille arkkitehti konsulttina tai työntekijänä ammattinsa rakentaa? Kunnioittaako arkkitehti muiden oikeuksia? Onko väliä, vaikka arkkitehtia vaihdetaankin kesken projektin ja kollegan ideoiden kehittämistä jatketaan uusilla pöydillä? Miksi lyhytaikaisille, harjoittelijan nimikkeellä työskenteleville arkkitehdeille tai arkkitehtiopiskelijoille pitäisi maksaa palkkaa, jos he tarjoutuvat tekemään työnsä ilmaiseksikin – näinhän maailmalla on tehty jo pitkään?

Useat ulkomaiset arkkitehtijärjestöt ovat julkaisseet kannanottoja ilmaista työtä vastaan ja edellyttäneet jäsentensä maksavan palkkaa tehdystä työstä. Royal Institute of British Architects (RIBA) on vedonnut ACEn jäsenliittoihin ilmaisen työn kitkemiseksi arkkitehtuurin alalta. Ikävän käytännön syntymiseen on todennäköisesti ollut monia syitä. Joissakin maissa tutkinnon jälkeinen pakollinen harjoittelu arkkitehtitoimistossa rohkaisee vastavalmistuneiden työpanoksen hyväksikäyttöön. Vaikka Suomessa ei vastaavaa vaatimusta ole, on ruma tapa houkuttanut myös joitakin täkäläisiä suunnittelutoimistoja soveltamaan käytäntöä ulkomaalaisiin työntekijöihin.

Ammattietiikassa on kysymys ammattikunnan itselleen ja yhteiskunnalle tekemästä periaatteellisesta sitoumuksesta. Minkälaisen sitoumuksen haluamme antaa oman alamme käytännöistä nuorille alalle pyrkijöille ja kumppaneillemme?

SAFAn uudistettavana olevat Arkkitehdin ammattieettiset periaatteet löytyvät SAFAn verkkosivuilta.

KORKEA RAKENTAMINEN 2019

CLARION HOTEL HELSINKI, 3.10.2019

KEYNOTE PUHUJANA

Director Stuart Smith, Arup

Stuart Smith is Team Leader for Arup structural engineering in Berlin. Since joining Arup in 1995 and working from London and Berlin, he has been engaged in the design of some of the world's most exciting as well as challenging building projects including CCTV in Beijing and was the engineering team leader for the M+ competition entry with Herzog & de Meuron.

CASE LUENTOINA MUKANA MM.

Joensuu Light House / REDIn Majakka ja Loisto

KOULUTUKSEN HINTA

SAFAn ja RILin jäsenille 480 euroa + alv 24 %,
muille 550 euroa + alv 24 %.

LISÄTIETOJA

Elina Rantakallio, elina.rantakallio@ril.fi, 050 520 1168
Pia Selroos, pia.selroos@safa.fi, 041 528 2952

ril.fi/korkea2019 ja safa.fi

8 | 2019

au arkkitehtiuutiset

6

3 Pääkirjoitus
Uusi normaali vai ruma tapa? *Paula Huotelin*

6 Haastattelu
Kulttuuri on pääasia *Elina Koivisto*

10 Palkinnot
Viisi kohdetta kisaa Arkkitehtuurin Finlandiasta

14 Tapahtumat
14 **Väre lämpenee maalämmöllä** *Pekka Hänninen*
16 **Maailma ilman rakennusjätettä** *Kaarin Taipale*

18 Kirjat
18 **Ilmastokriisiä ratkomassa** *Pekka Hänninen*
20 **Wingårdhin ensimmäinen villa** *Lauri Jääskeläinen*
22 **Ei-mitattavan renessanssi** *Tuomo Sirkiä*

24 Maailmalla
Dresdenissä kukoistaa kulttuuri *Tarja Nurmi*

28 Kolumni
Pieniä iloja suuren katveessa *Jorma Mukala*

32 Kilpailut
32 **Päiväkodeille identiteetti puurakentamisesta** *Pentti Kareoja*
36 **Uutta kulttuurirakentamista Poriin** *Tapani Mustonen ja Pekka Vapaavuori*

42 Ammatissa
Paikkoja olla ja ajatella *Taavi Lindfors*

54 MARK
Ulkotilat ovat oppimisympäristöjä *Anni Järvitalo ja Mari Ariluoma*

24

10

uutisia **70** vuotta!

ILMESTYY: vko 35
12 numeroa vuodessa
Vuodesta 1949
ISSN 0044-8915
Aikakauslehtien liiton jäsen
SAFAn, MARK:n, ATL:n ja
SUM:n uutis- ja tiedotuslehti

JULKAISIJA:
Suomen Arkkitehtiliitto –
Finlands Arkitektförbund ry SAFA
Malminkatu 30, 00100 Helsinki
puh. 09 584 448, fax 09 5844 4222
au@safa.fi, au.safa.fi, @au_uutiset

PÄÄTOIMITTAJA:
Paula Huotelin
paula.huotelin@safa.fi
puh. 040 556 2827

TOIMITUSSIHTEERI:
Anne Haatainen
au@safa.fi, puh. 040 169 2213
Avustaja: Riina Behl
Toimittaja: Päivi Virtanen
Ulkoasu: Anne Haatainen

Paino: Grano Oy 2019

LEHTITILAUKSET JA
OSOITTEENMUUTOKSET:
TILAAJAT: julkaisut@safa.fi
puh. 09 5844 4221
JÄSENET: jasenasiat@safa.fi

ILMOITUSMYYNTI:
Jussi Piha, puh. 050 522 5475
etunimi.sukunimi@saarsalo.fi

Ilmoitusaineiston jättöajat:
au.safa.fi

KANSIKUVA:
Kattoikkuna, Jätkäsaaren uusi
peruskoulu, Helsinki, AOR Arkkitehdit,
vuosi 2019.
Kuva: Kuvatoimisto Kuvio Oy.

ILMESTYMISAJAT:

Nro	*Ilmoitusaineisto	Ilmestyy
9|2019	9.9.	26.9.
10|2019	7.10.	24.10.
11|2019	4.11.	21.11.
12|2019	2.12.	19.12.

*(Ilmoitusvaraukset **viikkoa** ennen ja toimitettava aineisto **kahta** viikkoa

> Miten niin abstrakteja asioita kuin tila ja kulttuuri voi edes yrittää työstää?

Kulttuuri on pääasia

Italialaisen Francesca Torzon kansainvälinen läpimurtotyö, Z33-nykytaidemuseon laajennus Hasseltissa, Belgiassa, on viittä vaille valmis ja avautuu yleisölle marraskuussa.

Francesca Torzon suunnitelmissa yhdistyvät herkkä runollisuus ja fyysikkotaustan mukanaan tuoma insinöörimäinen tarkkuus. Hän maalailee rakennustensa käyttäjille kiinnostavia koreografioita ja jokaiselle tilalle oman erityisen luonteensa.

Mistä arkkitehtuurissa on mielestäsi kysymys?

– Kulttuurista. Kulttuuri on pitkäikäinen, paljon pitkäikäisempi kuin yksikään ihminen, materiaalit tai muodot. Arkkitehdin pitää tasapainotella kaikenlaisten materiaalisten rajoitusten kanssa ja kuunnella tuntemattomien ihmisten toiveita ja haluja, mutta ennen kaikkea meidän pitää tulkita ja ymmärtää kulttuuria. Arkkitehdin pitää kutoa mennyt ja tuleva yhteen nykyhetkessä.

En väitä, että materiaalit tai muodonanto olisivat merkityksettömiä, mutta ne eivät ole pääasia. Ne ovat vain välineitä ja vallitsevan kulttuurin kuvajaisia, jotka kertovat taloudellisista rajoitteista ja teknisistä vaatimuksista. Kulttuuri on pääasia.

Elämme ammatillisesti ja yhteiskunnallisesti haastavaa aikaa. Maailma muuttuu kiihtyvällä vauhdilla, ja meiltä vaaditaan yhä nopeampaa kommunikaatiota. Uskon kuitenkin, että kulttuuri kehittyy edelleen hyvin hitaasti ja arkkitehteina meidän pitää työskennellä nimenomaan kulttuurin parissa. Meidän pitää löytää arkkitehtoninen kieli, joka kestää aikaa.

Haluan pohtia, miten kulttuuri määritellään ja miten määritellään, mikä on merkityksellistä. En ole kiinnostunut saamaan nimeä tai mainetta, olen kiinnostunut kauneuden tutkimisesta. Olen antanut ystävälleni säilytettäväksi allekirjoitetun kirjeen, jossa lupaan vaihtaa alaa, jos alan tehdä kelvotonta arkkitehtuuria.

Olet lausunut aseistariisuvasti: "Tiedämmekö me, mitä luulemme tietävämme ja miten tiedämme tietävämme sen?" Avaisitko tätä vähän?

– Luulemme ymmärtävämme tilaa, jos tiedämme sen fyysiset parametrit: leveyden, syvyyden ja korkeuden. Olemme sopineet, että talo on talo, silta on silta ja parveke on parveke, mutta ymmärrämmekö oikeasti niiden tilallisia suhteita ja kulttuurisia merkityksiä?

Kulttuuri ja tila ovat haastavia työkaluja, koska ne pitävät sisällään niin paljon muistoja, kokemuksia ja viittauksia tuhansilta ihmisiltä, jotka ovat kokeneet niitä ennen meitä. Tietyt tilojen väliset suhteet herättävät muistoja muista tiloista muussa ajassa. Miten niin abstrakteja asioita kuin tila ja kulttuuri voi edes yrittää työstää? Miten voi ilmaista kaiken elämän ja inhimillisten kokemusten monimuotoisuuden?

Tutkit tilojen välisiä suhteita näyttelyssänne Venetsian biennaalissa. Kerro siitä lisää.

– Rakennusten ja ihmisten välillä on vastavuoroisuutta. Rakennukset pystyvät kommunikoimaan ihmisten kanssa kauan sen jälkeen, kun arkkitehti on poistunut kuvasta. Mielestäni kaikkein kiinnostavinta onkin se, mitä tapahtuu sitten, kun olen itse poistunut.

Halusimme luoda näyttelyyn abstraktin tilan, mahdollisuuksien tilan. Ihmismieli on hyvin voimakas, se pystyy kuvittelemaan tilan, joka ei oikeasti ole läsnä. Halusimme tutkia, onko kyky palauttaa mieleen tietty tila sidottu tilan fyysisiin ominaisuuksiin vai onko mahdollista muistaa tilallinen kokemus ilman konkreettisia huoneita ja seiniä. Uskon, että se on mahdollista, ja uskon, että saavutimme esittelemämme projektin tilalliset suhteet, vaikka näyttely muodostuikin vain pöydistä, plansseista ja pienoismalleista eikä seinistä.

Täytyy pitää mieli avoimena, ei jumiutua muotoihin vaan keskittyä tilallisiin suhteisiin asioiden välillä. Esineiden väliset etäisyydet ja suhteet ovat olennaisia.

ANNE KINNUNEN

KUKA?

- Francesca Torzo, syntyi Padovassa, Italiassa, 1975.
- Opiskeli Delftissä (TU), Barcelonassa (ETSAB), Mendrisiossa (Accademia di Architettura) ja Venetsiassa (IUAV).
- Työskenteli projektiarkkitehtina **Peter Zumthorin** toimistossa Haldensteinissa 2001–2002.
- Perusti oman toimiston 2008.
- On toiminut professorina Bergen Arkitekthøgskolessa vuodesta 2017.

GION BALTHASAR VON ALBERTINI

Projekti, jonka mittasuhteita tutkitte Venetsiassa, on loppuvuodesta avautuva Z33-nykytaidemuseon laajennus Hasseltissa, Belgiassa. Museo sijoittuu vanhalle luostarialueelle, jonka puutarha on paikallisille ihmisille tärkeä vetäytymispaikka kaupungin melskeestä. Halusitte säilyttää alueen tunnelman ennallaan.

– Museon tontti ei itse asiassa ole varsinainen luostari vaan luostarinkaltainen alue, *beguinage*, johon ryhmä naimattomia naisia saattoi vetäytyä elämään antamatta uskonnollista nunnalupausta. Tällaiset kompleksit ovat tyypillisiä Belgiassa ja Alankomaissa. Monet niistä ovat Unescon maailmanperintökohteita. Ne ovat kuin pienoiskaupunkeja kaupungin sisällä.

Kompleksi näyttää ulospäin hyvin suljetulta, ja rakennukset avautuvat kohti puutarhaa. Halusimme jatkaa tätä periaatetta myös omassa suunnitelmassamme. Halusimme säilyttää puutarhan ennallaan ja tehdä hyvin rauhallisen laajennuksen osaksi olemassa olevien rakennusten muodostamaa mosaiikkia. Kaupungissa on tuhansien vuosien aikana rakennettuja rakennuksia, jotka nivoutuvat toisiinsa. Halusimme asettua osaksi tätä jatkumoa.

Nykyaikaiset museorakennukset ovat usein ulkoa erikoisia ja sisältä hyvin neutraaleja. Halusitte toimia toisin. Museo on kudelma erimuotoisia ja -luonteisia tiloja, joista aukeaa erilaisia näkymiä toisiinsa. Olette luoneet museoon selkeän koreografian, jota kävijä noudattaa. Kuvailisitko sitä?

– Rakennus on tilojen muodostama mosaiikki. Suunnitelmassamme jokaisella huoneella on erityinen luonne. Olemme nimenneet jokaisen tilan. On taidegalleria, barokkiportaikko, järvi ja torni. Huonejärjestely peilaa vanhojen rakennusten järjestelyjä, mutta tilalliset suhteet ovat kuitenkin erilaiset.

Sisäänkäynti on kadulta, minne rakennus on muuten hyvin suljettu. Pääaulan jälkeen tulee toinen matalampi aula. Sen jälkeen kuljetaan parvekkeella, mistä näkee puutarhaan, jatketaan kuusi metriä korkeaa käytävää, noustaan ylös portaita, piipahdetaan terassilla ja saavutaan viimein näyttelytiloihin. Näyttelytilat vaihtelevat kaksitoista metriä korkeasta tornista kuusi metriä korkean *grand chambren* kautta kolme metriä korkeaan *petit chambreen*.

Olemme luoneet pitkiä näkymiä niin tilan kuin valon ja varjon avulla. Kävijä on koko ajan museon sisäisessä maailmassa ja näkee vilahduksen puutarhasta vain kierroksen alussa ja lopussa. Halusimme luoda vanhan kaupunkirakenteen kaltaista tilallista ja mittakaavallista monimuotoisuutta. Oviaukot muodostavat tärkeitä siirtymäkohtia yhdenlaisesta tilasta toiseen. Suunnittelimme niiden detaljit hyvin huolellisesti.

Detaljit ja materiaalikokeilut ovat sinulle tärkeitä. Hasseltissa tutkitte karmidetaljien lisäksi pitkään tiilijulkisivuja, ja Venetsian näyttelypöytiä varten tutkitte sienten rakenteita.

– Halusin, että Venetsian näyttelyn pöydät ovat hyvin abstrakteja. Otin tosiaan lähtökohdaksi sienen, joka on rakenteellisesti nerokas. Se kestää sadetta, tuulta ja kuormia erinomaisesti. Pöydän rakenteet ovat vain 0,5 millimetriä paksua terästä. Pöytälevyä kannattelevat säteittäiset ohuet lamellit, jotka muistuttavat sienen helttoja.

Hasseltissa halusimme tehdä julkisivut tiilestä, koska museon ympäristössä tiili on vallitseva materiaali ja myös koska halusimme luoda tukevan seinän, johon voi huoletta potkaista pallon eikä se tunnu ontolta. Kehittelimme seinärakennetta viisi vuotta. Kantava runko on betonia, mutta tiilijulkisivu kantaa itsensä. Seinässä on yhdeksän erilaista kerrosta laastia ja

> Rakennukset pystyvät kommunikoimaan ihmisten kanssa kauan sen jälkeen, kun arkkitehti on poistunut kuvasta.

Vasemmalla ja yläoikealla: Z33-museon laajennus muodostaa mosaiikin erilaisia näkymiä ja tunnelmia.
Alaoikealla: Piirustus Venetsian biennaalin näyttelypöytien sienimäisestä rakenteesta.

niitä tukemassa teräs- ja lasikuituverkkoa. Tiilet ovat puumuoteissa tehtyjä ja käsinlyötyjä. Päädyimme äärimmäisen pieniin asennustoleransseihin. Seinä pitää muurata hyvin nopeasti ja tarkasti, jotta siitä tulee siisti. Tästä jouduimme vääntämään muurareiden kanssa, mutta onneksi Belgiassa on pitkät tiilentekoperinteet ja löysimme hyvät tekijät.

Tutkimme ja testasimme pitkään myös julkisivutiilten värejä. Päätimme ensin tavoitevärin ja loimme sille reseptin, jossa oli sormustimellinen viiniä ja tippa vettä. Teimme yhteistyötä mahtavan muurarimestarin kanssa, joka onnistui saamaan aikaan oikean sävyn. Siihen tarvittiin kolmea erityyppistä savea eri maista. Tiilien pintaan rullattiin kuvio käsin tietynlaisella telalla.

Sinulla on erityinen suhde Suomeen. Kerro siitä.

– Isäni pitää puutöistä, ja kerran äitini antoi hänelle lahjaksi suomalaisen puukon, koska puukko oli paras veitsi, jonka hän tiesi. Veistimme sillä yhdessä rannalta löytyneitä ajopuita. Myöhemmin matkustin itse Suomeen ja rakastuin **Tapio Wirkkalan** ja **Rut Brykin** töihin sekä suomalaiseen lasimuotoiluun. Helsinki on mielestäni tarkkuuden, rohkeuden ja eleganssin ilmentymä.

Elina Koivisto

Francesca Torzo luennoi viime tammikuussa Architecture Speaks! -tapahtumassa. Architecture Speaks! on Aalto-yliopiston ja Arkkitehtuurimuseon yhteistyössä järjestämä luentosarja, joka tuo Suomeen kiinnostavia kansainvälisiä arkkitehteja kertomaan itselleen ajankohtaisista aiheista. Syyskuussa julkistetaan kuusi uutta esiintyjää vuosille 2019–2020.

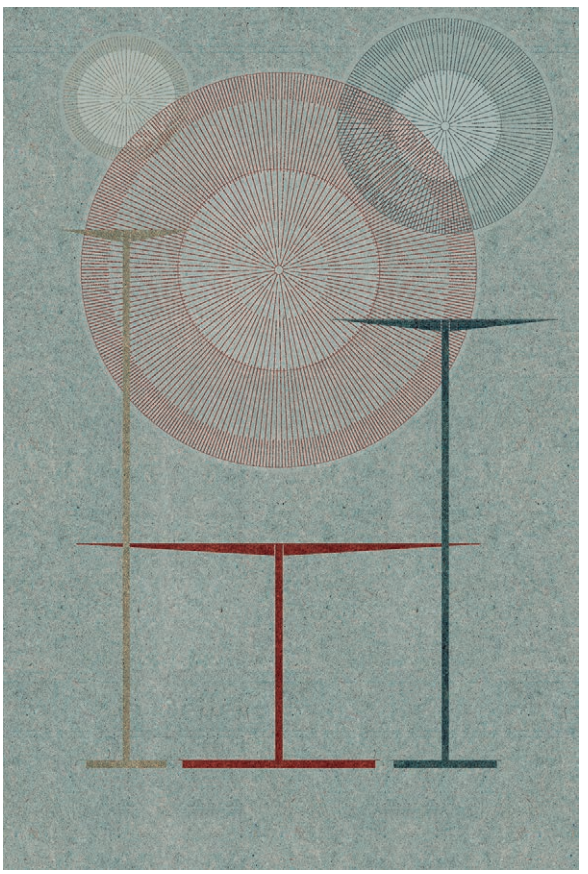

GION BALTHASAR VON ALBERTINI

JOUNI HARALA

Viisi kohdetta kisaa Arkkitehtuurin Finlandiasta

> Tämän vuoden kohteissa korostuu erityisesti arkkitehtuurin merkityksellisyys ja herkkyys sekä sen kyky parantaa elämänlaatua.
> – Anne Stenros

Arkkitehtuurin Finlandia -palkintoehdokkaat 2019 ovat Helsingin keskustakirjasto Oodi, Jyväskylän yliopiston päärakennuksen restaurointi, Kruunuvuorenrannan koonta-asema Helsingissä, Käärmetalon peruskorjauksen 1. vaihe Helsingin Käpylässä ja Vaaralanpuiston päiväkoti Vantaalla. Palkinnon saajan valitsee kuvataiteilija, kirjailija **Hannu Väisänen**.

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA myöntää Arkkitehtuurin Finlandian kuudetta kertaa. Voittaja julkistetaan 7.10.2019.

Voittajan valitsee Hannu Väisänen

SAFA on kutsunut palkinnon valitsijaksi tänä vuonna Ranskassa asuvan kuvataiteilijan ja kirjailijan Hannu Väisäsen. Arkkitehtuurin Finlandia -palkinnon valitsee vuosittain vaikuttaja, joka on tullut tunnetuksi muun alan kuin arkkitehtuurin asiantuntijana.

Väisänen on monipuolisesti menestynyt ja palkittu taiteilija. Kuvataiteilijana hän on toteuttanut myös lukuisia arkkitehtuuriin, erityisesti kirkkoihin, liittyviä teoksia. Muun muassa Suomen Kansallisoopperan lämpiön maalaukset *Linos* ja *Tepsikore* ovat Väisäsen töitä vuodelta 1996. Hän on toiminut myös lavastajana esimerkiksi Savonlinnan Oopperajuhlilla.

Kuusi romaania kirjoittanut Väisänen sai vuonna 2007 ilmestyneestä teoksestaan *Toiset kengät* kirjallisuuden Finlandia-palkinnon. Lisäksi Väisänen on kirjoittanut kolumneja muun muassa *Helsingin Sanomiin* ja *Kalevaan*.

”Kuvataiteen ja kirjallisuuden vuorottelu on ollut haasteellista mutta myös hedelmällistä ja auttanut purkamaan luovaan työhön liitettyjä myyttejä”, Väisänen toteaa.

Kohteissa korostuu arkkitehtuurin merkityksellisyys

Tämän vuoden Arkkitehtuurin Finlandia -ehdokkaat edustavat monipuolisesti arkkitehtuurin kenttää: julkista ja yksityistä uudisrakentamista, tuotantorakennuksia ja korjausrakentamista. Esiraadin puheenjohtaja **Anne Stenros** kuvailee kohteita:

Listat kohteiden kaikista suunnittelijoista: www.arkkitehtuurin-finlandia.fi

Arkkitehtuurin Finlandia -palkinto myönnetään kolmen viime vuoden aikana valmistuneen uuden rakennuksen tai rakennusryhmän suunnittelusta tai korjaussuunnittelusta. Palkinto voidaan myöntää suomalaisen tai ulkomaisen arkkitehdin tai arkkitehtitoimiston Suomeen suunnittelemasta työstä taikka suomalaisen arkkitehdin tai arkkitehtitoimiston ulkomaille suunnittelemasta työstä. Palkinnon tarkoitus on lisätä arvostusta luovaa korkealuokkaista arkkitehtuuria kohtaan sekä nostaa esille arkkitehtuurin kulttuurista arvoa ja hyvinvointia lisäävää merkitystä.

"Arkkitehtuuri mielletään liian usein vain näyttämöksi erilaisille toiminnolle. Arkkitehtuuri voi kuitenkin omalta osaltaan joko estää tai tukea hyvän elämän edellytyksiä, kuten yhteisöllisyyttä, inhimillisen mittakaavan toteutumista, kulttuurisen perinnön siirtämistä seuraaville sukupolville ja rakentamisen perinteen, hiljaisen tiedon välittämistä eteenpäin. Arkkitehtuurin ytimessä on se, miten rakennettu ympäristö kohtaa ihmisen, miltä tilat tuntuvat sen käyttäjästä ja miten tilat puhuttelevat ihmisiä. Arkkitehtuurikokemuksessa on kyse empatiasta, sitoutumisesta ja käyttäjän mahdollisuudesta paikan tuntuun. Tämän vuoden kohteissa korostuukin erityisesti arkkitehtuurin merkityksellisyys ja herkkyys sekä sen kyky parantaa elämänlaatua."

Kohteet valinneeseen esiraatiin kuuluivat tänä vuonna tekniikan tohtori, arkkitehti SAFA Anne Stenros (raadin puheenjohtaja), arkkitehti SAFA, professori **Mikko Heikkinen** ja arkkitehti SAFA **Juulia Mikkola**. Esiraadin sihteerinä toimi SAFAn pääsihteeri **Paula Huotelin**.

Helsingin keskusta-kirjasto Oodi

Vuonna 2018 avattu Helsingin keskustakirjasto Oodi on muuttanut käsitystä kirjastosta. Kirjasto on nyt kansalaisten olohuone, josta löytyy tiloja peliluolasta kirjataivaaseen. Rakennus jakautuu kolmeen arkkitehtuuriltaan ja tunnelmaltaan erilaiseen kerrokseen, jotka luovat omanlaiset puitteet kirjaston eri toiminnoille – avoimelta sisääntulotasolta siirrytään välikerroksen paja- ja studiotiloihin ja ylös valossa kylpevään kirjaston varsinaiseen aineistoalueeseen. Muoto nivoo Oodin ympäristöönsä ja viimeistelee pääkaupungin keskeisen julkisen tilan.

Arkkitehtuuri: **Arkkitehtitoimisto ALA** (Juho Grönholm, Antti Nousjoki, Janne Teräsvirta ja Samuli Woolston).

KUVAT: TUOMAS UUSHEIMO

KUVAT: JYRKI ISO-AHO

KUVAT: TIMO KIUKKOLA

Jyväskylän yliopiston päärakennuksen restaurointi

Vuonna 1955 valmistunut Jyväskylän yliopiston päärakennus on **Alvar Aallon** punatiilikauden merkittävimpiä töitä. Rakennuksessa toteutettiin vuosina 2013–2017 perinpohjainen restaurointi, joka suunniteltiin tiiviissä yhteistyössä Alvar Aalto -säätiön ja Museoviraston kanssa. Korjauksessa pyrittiin säilyttämään mahdollisimman paljon alkuperäisiä rakenteita, materiaaleja ja kalusteita. Mittavista korjauksista huolimatta syntyykin vaikutelma, että rakennus on säästynyt suurilta muutostöiltä ja säilynyt alkuperäisenä.

Arkkitehtuuri: **A-konsultit** (Jyrki Iso-Aho ja Päivi Vaheri).

Kruunuvuorenrannan koonta-asema

Vuonna 2017 Helsingin Kruunuvuorenrantaan valmistuneen koonta-aseman suurpiirteinen, lohkaremainen massoittelu ja vihreät kattopinnat liittävät sen luontevasti ympäröivään kalliomaisemaan ja luovat samalla kiinnostavan lisän katunäkymään. Kolmiulotteinen, origamia muistuttava geometria on taidokkaasti toteutettu ruosteen ruskeiksi patinoimilla betonielementeillä. Koonta-asema osoittaa, että myös teknisiin järjestelmiin kuuluvat rakenteet ja rakennukset voivat olla merkityksellinen osa ympäristöä.

Arkkitehtuuri: **Arkkitehtuuritoimisto B&M** (Timo Kiukkola, Nikolai Rautio, Jussi Murole ja Teemu Seppänen).

KUVAT: KUVATOIMISTO KUVIO

KUVAT: MIKA HUISMAN

Käärmetalon peruskorjaus, 1. vaihe

Helsingin Käpylään vuonna 1951 valmistunut Käärmetalo on **Yrjö Lindegrenin** merkittävimpiä suunnitelmia. Vuosina 2016–2018 kunnostetun eteläisen asuinrakennuksen korjaustapa poikkeaa suurten rakennuttajien tavanomaisista käytännöistä. Peruskorjauksessa kunnostettiin muun muassa kylpyhuoneet, keittiöt, sisäpinnat, yläpohjarakenteet, ulkorappaus, parvekkeet, ovet, ikkunat, yhteistilat ja LVI-järjestelmät. Rakennuksen ilmanvaihto säilytettiin painovoimaisena.

Arkkitehtuuri: **Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit** (Mona Schalin, Marica Schalin, Varvara Protassova) ja Kristina Karlsson (Arkkitehtitoimisto Kristina Karlsson).

Konservointi: **T. Sonninen** (Tiina Sonninen).

Vaaralanpuiston päiväkoti

Vuonna 2017 valmistunut Vaaralanpuiston päiväkoti on ”pieni suuri” rakennus, joka muodostaa suojaisan maiseman päiväkodin lapsille. Rakennus sopeutuu massoiltaan ja materiaaleiltaan ympäröivän rakennetun ympäristön mittakaavaan ja jakautuu kahteen erilliseen piha-alueeseen. Lämpimät sävyt, runsas puun käyttö materiaalina ja poimuileva muoto kutsuvat leikkimään ja kiipeilemään. Rakennus toimiikin hienosti oppituntina rakennetun ympäristön arvoista sen pienille ja suurille käyttäjille.

Arkkitehtuuri: **AFKS Arkkitehdit** (Jari Frondelius, Jaakko Keppo, Juha Salmenperä, Jalo Sippola ja Maija Viljanen).

Väre lämpenee maalämmöllä

Otaniemeen noussut Väre on arkkitehdeille jo tuttu: sen arkkitehtuuri on niittänyt mainetta, ja siellä toimii arkkitehtuurin laitos. Mutta kuinka moni on kurkistanut talon uumeniin tai katolle?

> Siirtyminen fossiilisesta kaukolämmöstä tai öljy- tai sähkölämmityksestä maalämpöön on yksi tehokkaimmista tavoista pienentää rakennuksen käytön hiilijalanjälkeä.

KUVAT: PEKKA HÄNNINEN

Aurinkopaneeleja rakennuksen katolla.

Väre ja koko uusi kampuskortteli edustavat uusinta tekniikkaa kohti hiilineutraalia Suomea. Kehityspäällikkö **Antti Säynäjoki** Aalto-yliopistokiinteistöistä esitteli kesäkuussa rakennuskokonaisuutta *Puhtaat energiaratkaisut* -seminaarissa.

Uusi kampuskortteli sijaitsee Otaniemessä metroaseman yhteydessä, vastapäätä **Alvar Aallon** suunnittelemaa vanhaa päärakennusta eli nykyistä kandidaattikeskusta. Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun ja kauppakorkeakoulun tilojen lisäksi kokonaisuudessa on noin 6 000 neliömetrin A Bloc -kauppakeskus, jossa on kaksi päivittäistavarakauppaa, erikoisliikkeitä sekä useita ravintoloita ja kahviloita. Verstas Arkkitehtien kilpailuehdotuksen pohjalta toteutettu rakennus otettiin käyttöön vuonna 2018.

Aalto-yliopistokiinteistöjen tavoitteena on energiaomavarainen kampus vuonna 2030. Otaniemi on oiva koekenttä uusille energiainnovaatioille, sillä samalla saadaan arvokasta tutkimustietoa. Väreessä on tutkittu maalämmön ja aurinkosähkön hyödyntämistä sekä useita energiansäästöön tähtääviä ratkaisuja. Yliopisto-osan energialuokka on A ja kauppakeskuksen puolen B.

Lämpö ja kylmä talteen

Otaniemen kampuksella merkittävin uusiutuvan energian lähde on maalämpö. Väreen alle toteutettiin 74 maalämpökaivoa, jotka ulottuvat 320 metrin syvyyteen. Ne tuottavat vuodessa 1 700 MWh energiaa, joka kattaa noin 80 prosenttia rakennuksen lämmitysenergian tarpeesta ja 95 prosenttia kesäisestä jäähdytyksestä (800 MWh).

Maaperä toimii lämmön kausivarastona. Kesän jäähdytyksessä kerätty lämpö ajetaan lämpökaivoihin ja hyödynnetään talvella lämmityksessä. Vastaavasti talvella lämpöpumput viilentävät kalliota, mitä hyödynnetään kesällä viilennyksessä.

Lämmönkeruuputkistoon on ujutettu valokaapelia, jonka avulla voidaan seurata tarkasti keruunesteen lämpötiloja. Saa-

dulla tiedolla voidaan optimoida järjestelmän toimintaa. Lämmön ja kylmän kausivarastointi maaperään on erittäin mielenkiintoinen mahdollisuus Suomen ilmastossa, ja on hienoa, että sitä voidaan tutkia kokeellisesti Väreessä.

Myös Dipolissa on siirrytty maalämpöön. 19 maalämpökaivon voimalla rakennuksessa on voitu vähentää fossiilisen kaukolämmön tarvetta 75 prosenttia. Pientalojen ohella maalämpö on alkanut yleistyä myös asuinkerrostaloissa ja muissa suurissa kohteissa. Siirtyminen fossiilisesta kaukolämmöstä tai öljy- tai sähkölämmityksestä maalämpöön on yksi tehokkaimmista tavoista pienentää rakennuksen käytön hiilijalanjälkeä.

Sisäilma käyttäjän mukaan

Uuden kampuskorttelin katoille on sijoitettu 1 000 neliötä aurinkopaneeleja, jotka tuottavat noin 5 prosenttia rakennuksen tarvitsemasta sähköstä. Aurinkoenergian osuus on vielä vaatimaton. Aurinkolämpöä ja tuulienergiaa ei Otaniemessä ole juurikaan kokeiltu.

Kampusalueella on meneillään St1-energiayhtiön termisen lämmön Deep Heat -pilottiprojekti. Siinä kallioperään on porattu noin 6,5 kilometriä syvä reikä, josta saatavan lämmön on arvioitu tyydyttävän 10 prosenttia koko Espoon lämmöntarpeesta.

Uudessa kampuskorttelissa ja muissakin Aalto-yliopiston kampuksen rakennuksissa on otettu käyttöön Aalto Space eli digitaalinen kampuspalvelu, jonka avulla voi paitsi navigoida kiinteistöissä ja tehdä tilavarauksia myös vaikuttaa sisäilmaolosuhteisiin. Käyttäjä voi säätää käyttämänsä tilan lämpötilaa ja ilmanvaihdon tehoa. Ehkä tulevaisuudessa sisäilmasto-olosuhteita voidaan säätää automaattisesti tietyn käyttäjäprofiilin mukaan.

Vielä järjestelmä ei ole ilmeisesti löytänyt yleistä konsensusta sisälämpötiloille, sillä auditorio, jossa Värettä esiteltiin, oli viilennetty varsin tehokkaasti ja noin puolet kuulijoista istui päällysvaatteet päällä. Yleisesti ottaen ympäri vuoden tasaisena pidettävä sisälämpötila ei ole paras vaihtoehto: vuodenajan mukaisen pukeutumisen salliva sisälämpötila olisi mukavampi – ja energiatehokkaampi.

Suunnitteluun energiavirityksen eivät vaikuttaneet olennaisesti, sanoi hankkeessa projektiarkkitehtina toiminut **Mikko Rossi**. Lämpökaivojen sijoittelu rakennuksen alle kaasutiiviiden avattavien tarkistusluukkujen taakse tuotti hieman ylimääräistä päänvaivaa, samoin kuin aurinkopaneelien tukirakenteiden ja sähköreittien suunnittelu.

Pekka Hänninen

Euroopan kulttuuriperintöpalkinnot 2020 haettavana

Onko kulttuuriperintöhankkeesi kansainvälisesti huipputasoinen ja erityisen hyvä malli muille? Euroopan kulttuuriperintöpalkinnot ja Europa Nostra -palkinnot ovat haettavana 1.10.2019 saakka.

Palkintoa voi hakea neljässä eri kategoriassa: 1) konservointi, 2) tutkimus, 3) yksilön tai yhteisön kulttuuriperintötyölle omistautunut toiminta sekä 4) koulutus ja tietoisuuden lisääminen. Hanke voi siten olla esimerkiksi konservointi- tai muu kunnianhimoinen korjauskohde, tutkimushanke, koulutus tai kurssi taikka kampanja kulttuuriperintötietoisuuden parantamiseksi. Myös kulttuuriperinnölle omistautuneita henkilöitä ja ryhmiä palkitaan.

Palkinnon voi saada korkeintaan 30 eurooppalaista hanketta. Kustakin palkintoluokasta valitaan yksi Grand Prix -voittaja, joka saa 10 000 euron suuruisen pääpalkinnon. Lisäksi yksi palkituista valitaan verkkoäänestyksessä yleisön suosikiksi. Jaossa on myös kaksi kansainväliseen yhteistyöhön ja innovaatioihin liittyvää ILUCIDARE-palkintoa.

Euroopan unionin ja Europa Nostran kulttuuriperintöpalkinnot jaetaan yhdistetysti vuosittain hyville kulttuuriperintöä säilyttäville hankkeille. Palkinnot jaetaan European Heritage Congressin yhteydessä järjestettävässä palkintojuhlassa, joka tänä vuonna pidetään Pariisissa lokakuun lopulla.

Palkinnon tarkoituksena on lisätä tietoisuutta eurooppalaisesta kulttuuriperinnöstä ja parantaa sen arvostusta. Ajatuksena on esimerkin voimalla rohkaista uusiin toimiin kulttuuriperinnön varjelemiseksi, tukea korkeatasoista konservointiosaamista sekä edistää tietojen ja kokemuksien vaihtoa Euroopassa.

Europa Nostra Finlandin verkkosivuilta löytyvät ohjeet palkinnon hakemiseen ja lista aiemmin palkituista suomalaishankkeista:
www.europanostra.fi/europa-nostra/palkinnon-hakeminen
www.europanostra.fi/europa-nostra/suomalaiset-palkitut

Maailma ilman rakennusjätettä

Liikkumistavoissa ja ruokavalinnoissa näkyy jo, että monet haluavat tehdä kestäviä valintoja. Rakennetun ympäristön suunnittelussa ja ylläpidossa ei ole vielä päästy samaan.

Maailmanlaajuisesti noin 40 prosenttia kaikista raaka-aineista kulutetaan rakennusalalla. Jätteistä karkeasti arvioiden puolet syntyy rakentamisessa. Suomessa valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoite vuodelle 2023 on, että 70 prosenttia rakennus- ja purkujätteestä jatkaisi elämää materiaalikierroissa.

Nyt ei puhuta paperinkeräyksestä eikä kotitalouksien jätehuollosta, ei ruokajätteen minimoimisesta, vaatteiden kierrätyksestä eikä lämmön talteenotosta. On puhuttava likaisista läjistä, jäteveden puhdistuksessa talteen otettavista massoista, betonimurskasta, hylätyistä ovista ja ikkunoista, putkiremonttien yhteydessä kaatopaikoille kärrättävistä käyttökelpoisista varusteista ja paljosta muusta.

Kansainvälisillä ja kansallisilla asialistoilla

Vuoteen 2030 tähtääviä YK:n kestävän kehityksen tavoitteita on 17. Tavoite numero 12 koskee vastuullista kulutusta ja tuotantoa. Sen graafinen symboli, äärettömän merkki, pelkistää kierrätyksen ajatuksen. Teeman moniulotteisuuden hahmottuttua on alettu puhua kiertotaloudesta.

Sitran määritelmän mukaan kiertotaloudessa kulutus perustuu omistamisen sijasta palveluiden käyttämiseen: jakamiseen, vuokraamiseen sekä kierrättämiseen. Kiertotalous maksimoi materiaalien ja niiden arvon säilymisen kierrossa mahdollisimman pitkään siten, että syntyvien päästöjen määrä on mahdollisimman vähäinen.

> Rakennus on suunniteltava lähtökohtaisesti niin, että se voidaan purkaa osiin ja osat voidaan lajitella, ottaa talteen ja käyttää uudelleen.

Valitettavasti Suomen kansallinen kiertotalouden tiekartta (Sitra 2016) ei vielä tarkastele rakentamisen ketjuja. Tiedon lisäämiseksi Sitralla on kuitenkin Green Building Councilin kanssa yhteishanke Kiertotaloussprintti. Hanke on julkaissut periaatepaperin yleisistä tavoitteista ja alustavan listan tähän mennessä tunnistetuista rakennus- ja kiinteistöalan kiertotaloushankkeista Suomessa.

Rakennusmateriaaliteollisuus opettelee

Kaksi globaalia sementtijättiä, sveitsiläinen Holcim ja ranskalainen Lafarge, yhdistyivät vuonna 2015, ja uuden säätiön nimeksi tuli LafargeHolcim Foundation for Sustainable Construction. Betoniteollisuus ja kestävä rakentaminen? Kyllä! Säätiö järjestää kolmivuosittain konferenssin, jonka teemana oli tänä vuonna kiertotalous, *Re-materializing construction*.

Konferenssissa keskusteltiin muun muassa rakennusmateriaaleista. Mistä ne ovat lähtöisin, miten ne on tuotettu, kuka ne on valmistanut ja millaisissa työoloissa, mitä sivutuotteita syntyi ja mitä niille tapahtui? Miten materiaali kuljetetaan työmaalle, kauanko materiaali kestää, mitä sille voi tehdä jälkeenpäin? Kaikkia näitä on olennaista miettiä hankintoja tehtäessä.

Keskusteluissa tuli ilmi, että kaupungit ja purettavat talot ovat kaivoksia. Esimerkiksi kuparia on rakennuksissa enemmän kuin sitä on jäljellä maankuoressa. Uudisrakentamisessa ymmärretään, että työvoima on oleellinen osa talousjärjestelmää, mutta purkutyöt tehdään ajasta ja työstä säästäen. Liiketoimintamalli ja järjestelmä purkumateriaalien lajitteluun puuttuu kokonaan.

Ketjuun tarvitaan uudenlaisia toimijoita. Korjausrakentaminen ja purkutyöt edellyttävät asiantuntijoita, jotka arvioivat, mitkä osat kannattaa ottaa talteen, ja yrityksiä, jotka hoitavat talteenoton ja logistiikan, lajittelun ja osien puhdistuksen sekä kokoavat suunnittelijoiden ja rakentajien asiakasverkoston. Osille pitäisi myös saada takuu.

Rakennus on suunniteltava lähtökohtaisesti niin, että se voidaan purkaa osiin ja osat voidaan lajitella, ottaa talteen ja käyttää uudelleen – kuten tehtiin vielä vuosisata sitten. Jäte on käsitteenäkin verrattain uusi, se liittyy ajatukseen massatuotteista ja kertakäyttökulutuksesta. On kuviteltava maailma ilman jätettä. Aloitetaan vaikka siitä, että unohdetaan mielikuva purkamisesta rikkomisena ja hävittämisenä.

Kaarin Taipale
TkT, kaupunkitutkija

Oulun entinen kauppaoppilaitos on suojeltava

SAFA esittää, että jos alkuperäisen kaltainen käyttö ei enää ole mahdollista, uudisrakentamisen sijaan tulisi tutkia rakennuksen muuttamista esimerkiksi asumiskäyttöön.

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA on antanut Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle esityksen Oulun entisen kauppaoppilaitoksen suojelemisesta. Suojelua esitetään rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla.

– Oulun entinen kauppaoppilaitos on esimerkki aikakautensa laadukkaasta koulurakentamisesta, ja se edustaa sodanjälkeisen Suomen koulutukseen ja tasa-arvoon liittyviä pyrkimyksiä, sanoo SAFAn Pohjois-Suomen paikallisosaston puheenjohtaja **Özlem Özer-Kemppainen**.

Vuonna 1957 valmistuneen kauppaoppilaitoksen suunnitteli Oulun ensimmäinen kaupunginarkkitehti **Martti Heikura**. Rakennus edustaa aikakaudelleen tyypillistä, asiallista ja rauhallista, sivukäytäväjäsentelyyn perustuvaa 1950-luvun koulurakkitehtuuria. Materiaaleissa ja yksityiskohdissa heijastuvat sodanjälkeisen modernismin ihmisläheisyys ja romanttisuus.

Oulun entisen kauppaoppilaitoksen tontilla meneillään oleva asemakaavanmuutos mahdollistaisi koulun purkamisen ja korvaamisen uudisrakennuksilla. Vaihtoehtoista, koulurakennuksen säilyttävää ratkaisua ei ole esitetty. Aloitteen asemakaavanmuutoksesta on tehnyt kiinteistön omistaja, Suomen Yliopistokiinteistöt Oy.

Maakunnallisesti arvokas kokonaisuus

Oulun kauppaoppilaitoksen jälkeen rakennuksen käyttäjäksi tuli Oulun yliopiston varhaiskasvatuskeskus. Rakennus toimi koulukäytössä vuoteen 2013 asti, mistä lähtien koulu on ollut tyhjillään. Suomalaisen yhteiskoulun lukion kanssa rakennukset muodostavat kaupunkikuvallisesti yhtenäisen ja monumentaalisen kokonaisuuden ja rajaavat Kuusiluodon puutalokorttelistoa. Eri aikakausilta olevien rakennusten kokonaisuus on maakunnallisesti arvokas.

– Rakennus täyttää rakennusperinnön suojelemisesta annetussa laissa mainitut kriteerit harvinaisuudesta, alueelle tyypillisyydestä, edustavuudesta, alkuperäisyydestä, historiallisesta todistusvoimaisuudesta ja kerroksisuudesta. Kauppaoppilaitos on säilyttänyt hyvin alkuperäiset piirteensä, yksityiskohtansa ja kaupunkikuvallisen asemansa myöhemmistä muutoksista huolimatta, Özer-Kemppainen sanoo.

"HUMANISTIC MODERNISM"
Works by Alvar Aalto in the World Heritage Context

Seminar on Alvar Aalto and UNESCO World Heritage
9.–10.10.2019 Sibeliustalo, Lahti

Registration to the Professional Workshops until 31.8.2019

www.alvaraalto.fi/worldheritage

Ilmastokriisiä ratkomassa

Miten Suomi voisi kasvattaa hiilikädenjälkeään ja torjua ilmastonmuutoksen? Uutuuskirja kertoo.

Risto Isomäen vuonna 1996 ilmestynyt *Luvassa lämpenevää* -kirja herätti minut ilmastokriisiin. Vuosien saatossa Isomäki on julkaissut ilmastonmuutoksesta lukuisia kirjoituksia ja kirjoja – tietokirjojen lisäksi scifiromaaneja ja sarjakuvia. Isomäkeä pidetään visionäärinä, jonka ajatuksia kannattaa kuunnella, ja hänen kirjojaan on käännetty peräti 20 kielelle.

Tuoreimman kirjan *Miten Suomi pysäyttää ilmastonmuutoksen?* nimi on tarkoituksella provosoiva. Isomäki korostaa, että omien päästöjemme pienentäminen on tärkeää, mutta Suomi voisi samaan aikaan myös kasvattaa hiilikädenjälkeään eli tekoja, jotka vähentävät päästöjä tai lisäävät hiilinieluja muualla. Näin piskuinen Suomi voisi vaikuttaa hyvinkin merkittävästi suuren maailman tapahtumiin. Lisäksi laveista hiilikädenjäljistä olisi maalle silkkaa taloudellista hyötyä esimerkiksi teknologiaviennin muodossa.

Isomäen kirjoitustyyli on pohdiskelua, jota satiirin kukkaset välillä koristavat. Armeijan kasvisruokapäiviä vastustelleet kannanotot saavat Isomäeltä täyslaidallisen vasta-argumentteja: varsinkin punaisen lihan terveyshaitat ovat kiistattomat, ja esimerkiksi sellaiset historian atleetit kuin Rooman gladiaattorit ja **Paavo Nurmi** olivat kasvissyöjiä.

Myös ympäristöjärjestöt saavat osansa: Isomäen mukaan takavuosien palmuöljyboikotilla järjestöt lähinnä lisäsivät päästöjä, sillä öljypalmu on muita öljykasveja ilmastoystävällisempi vaihtoehto kasvi- ja bioöljyjen tuotannossa, kuhan viljelyksiä ei raivata tropiikin soille.

Aurinkoenergia tulee

Arkkitehteja kiinnostavat tietysti rakentamista ja asumista koskevat osuudet. Puurakentamista Isomäki hehkuttaa vähähiilisenä vaihtoehtona. Myös puupohjaisilla hiilikuiduilla on hänen visioissaan suuret mahdollisuudet viennin näkökulmasta. Puupohjaiset hiilikuidut ovat kestäviä ja keveitä, ja ne soveltuvat korkean rakentamisen lisäksi autojen ja lentokoneiden materiaaleiksi. Kun kulkuvälineiden paino putoaa, vähenee myös energiankulutus.

Uusien teknologioiden lisäksi Isomäki neuvoo ottamaan mallia perinteestä: hirsitaloissa vetäydyttiin asumaan talvisin tiiviimmin ja osa tiloista jätettiin kylmilleen. Näin säästettiin energiaa. Tutkimusten mukaan makuuhuoneen optimilämpötila onkin 12,5–18,3 astetta, ei 23 astetta.

Aurinkoenergiaa on Isomäen mukaan tarjolla enemmän kuin muita energioita yhteensä, ja lisäksi sen tuotannon ja varastoinnin hinta tippuu tippumistaan. Aurinkoenergia on tulevaisuutta. Aurinkosähkön hyödyntämisen pullonkaula on tuotannon painottuminen päiväsaikaan. Ihminen on sopeutunut nukkumaan yöllä, ja luontaisen unirytmin häiriintymisen kielteisistä vaikutuksista on valtavat määrät tutkimustietoa. Isomäki esittääkin, että olisi kansanterveydellisesti erittäin perusteltua siirtyä takaisin aurinkorytmiin.

Suurimmat kerrannaisvaikutukset on kuitenkin globaalissa etelässä tehtävillä pienillä teoilla. Suomalaisesta näkökulmasta pikkurahalla voitaisiin vaihtaa miljoonat epäpuhtaasti palavat keittiöliedet aurinkoenergialla toimiviin tai muuttaa tropiikin soiden uittouomat kala-altaiksi.

Ilmastokriisin ratkaisemiseen tarvitaan poliitikoilta avointa mieltä ja rehevää keskustelua. Into-kustantamo jakoi kirjan kaikille tuoreille kansanedustajille – toivottavasti he myös lukevat sen.

Pekka Hänninen

Risto Isomäki: Miten Suomi pysäyttää ilmastonmuutoksen? Into 2019. 287 sivua.

> Hirsitaloissa vetäydyttiin asumaan talvisin tiiviimmin ja osa tiloista jätettiin kylmilleen.

Retki luonnon monimuotoisuuteen

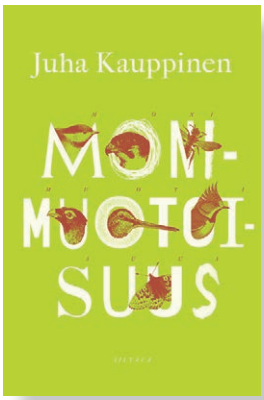

Luonnon monimuotoisuuden kato on rävähtänyt silmillemme puun takaa. Sitä pidetään jopa vakavampana uhkatekijänä ihmiskunnalle kuin ilmastonmuutosta. Hallitustenvälisen luontopaneelin IPBES:n keväällä julkaiseman raportin mukaan sukupuutto uhkaa jopa miljoonaa eläin- ja kasvilajia tulevina vuosikymmeninä ihmisten toiminnan takia.

Luonnon monimuotoisuuden hupenemisessa pelottavaa on sen näkymättömyys: lajeja vain katoaa ympäriltämme. Biologi ja toimittaja **Juha Kauppinen** lähti selvittämään, kuinka kahdeksan suomalaista lajia on kadonnut. Syntyi reportaasimainen matkakertomus lajien katoamispaikoille.

Kauppinen yhdistää kertovaa proosaa ja ekologista faktaa miellyttäväksi lukukudelmaksi. Luonnon monimuotoisuuden keskeiset käsitteet tulevat tutuiksi, ja kokonaiskuva hahmottuu. Kirja saa tuntemaan kumisaappaiden kuumotuksen Asikkalan Aurinkovuorella ja lapsenomaisen hätäännyksen, kun uhanalaista sinisiipilajia ei löydykään sen vanhoilta pesäpaikoilta.

Kompensaatiokeinoja odotellessa

Rakennusala ei ole vielä ehtinyt reagoida kovin voimakkaasti luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen – muutamia viherkattoja ja luonnonmukaisempana rehottavaa puistikkoa lukuun ottamatta. Ekologinen kompensaatio on vielä uusi keino turvata luonnon monimuotoisuutta.

Varsinkin uudisrakentaminen nakertaa vääjäämättä luontoa, mutta aiheutettu tuho voidaan kompensoida toisaalla esimerkiksi kunnostamalla tai hoitamalla luonnontilaltaan heikkolaatuisia elinympäristöjä tai suojelemalla hyvälaatuisia luontokohteita. Kompensaatio on käytössä monin paikoin Euroopassa ja Yhdysvalloissa, ja ehkä se on tulossa Suomeen lainsäädännönkin kautta.

Vaikka luonnon monimuotoisuuden tilanne on hälyttävä, Kauppinen näkee vielä toivoa: ”Jos tärkein tekijä populaatioiden katoamisen takana on elinympäristöjen häviäminen, lääke on silloin elinympäristöjen säilyttäminen ja synnyttäminen.” Näissä talkoissa arkkitehdeilla on paljon mahdollisuuksia kaavoituksesta rakennussuunnitteluun. Kauppisen sanoin: luonnon monimuotoisuuden tulisi olla prioriteetti, joka ohjaa kaikkea toimintaamme.

Pekka Hänninen

Juha Kauppinen: Monimuotoisuus – kertomuksia katoamisista. Siltala 2019. 330 sivua.

KUVAT: ANDRE PHIL

Wingårdhin ensimmäinen villa

Gert Wingårdh on eittämättä Ruotsin tunnetuimpia – ja kiistellyimpiä – nykyarkkitehteja. Hänen viisiosainen teossarjansa esittelee viisi yhden perheen taloa. Yksi niistä on Villa Hansson, ensimmäinen Wingårdhin itsenäisesti suunnittelema talo.

Villa Hanssonia käsittelevässä teoksessaan Gert Wingårdh (s. 1951) kuvailee värikkäästi opiskelujensa alkua Göteborgin Chalmersin teknillisessä korkeakoulussa 1970-luvun alussa. Opetuksen kulmakiviä oli Svensk Byggnorm 1967 -ohjeistus. Parasta asuinarkkitehtuuria oli, kun oppi sovittamaan kaikki normivaatimukset mahdollisimman pieneen pinta-alaan.

Käytännön oppia Wingårdh sai Olivegrenin pienestä arkkitehtitoimistosta. Toimiston politiikkaan ei sopinut ottaa vastaan toimeksiantoja yksityisiltä asiakkailta – ne aiheuttivat liikaa harmia. Vapaa-ajalla toimistossa sai piirrellä ja hankkia lisätuloja.

Vuonna 1977 Wingårdh perusti kurssitoverinsa **Assmundsonin** ja juristiystävänsä **Ostrowskin** kanssa yhteisen toimiston. Tilat toimistolle löytyivät purku-uhan alla tuolloin olleesta Hagan kaupunginosasta. Haga ja sen kuuluisat ”maaherrantalot” saivat onnellisen lopun ja suojelustatuksen.

Hanssonin pariskunta luotti kokemattomaan nuoreen arkkitehtiin ja tilasi Wingårdhilta tanskalaisvaikutteisen yksityistalon piirustukset. Wingårdh oli lievästi kauhuissaan. Arkkitehtikoulussa ja Olivegrenin toimistossa oppi hiukan rakennetekniikkaa ja juridiikkaa sekä asuntolainoitusta mutta eniten politiikkaa. Tilanteessa oli edellytykset totaaliseen katastrofiin.

Innoitusta Kaliforniasta ja Japanista

Rakennuslupakuvat kuitenkin valmistuivat kesäkuussa 1977. Hanssonit seurasivat projektia suurella innolla. Rakennuspaikka oli Göteborgissa meren tuntumassa alun perin kalastajien asuttamalla vanhalla alueella, jota oli ryhdytty tiivistämään. Hanssoneille lohkottu tontti oli reilu, 1 120 neliömetriä. Itses-

tään selvänä lähtökohtana oli, että talo tehdään puusta. Kokonaisala sai olla korkeintaan 160 neliötä.

Wingårdhin esikuvina olivat **Le Corbusierilta** omaksuttu plaanin vapaus sekä amerikkalaisten lehtien laajalti esittelemä idealistinen Sea Ranchin kokonaisuus. Sea Ranchissa San Franciscosta pohjoiseen nuori arkkitehtipolvi, kuten **Charles Moore**, rakennutti valtameren rannalle jyrkkäpiirteiseen kallioiseen maastoon samalla kertaa yksinkertaisia mutta dramaattisesti vaihtelevia puisia asumuksia. Rakennusmateriaali saatiin alueen jättiläiskuusista ja muotokieli hylätyistä aavekaupungeista ja kaivoshökkeleistä. Puun annettiin harmaantua.

Herra Hansson oli viehättynyt japanilaisuuteen. Villa Hansson suunniteltiin modulaarisesti tatamimitoituksella, ja sattumoisin Wingårdh löysi uuden ruotsalaisen, standardimitoitetun 1,2 x 2,4 metrin kokoisen vanerilevyn, jossa puun pehmeys oli harjattu pois ja jäljelle oli jäänyt ennen aikojaan vanhentunut pinta. Ratkaisu sopi tilaajalle, jolle tärkeää oli myös kustannusten kohtuullisuus. Valkoiseksi maalatuista levyistä saatiin valmis sisäpinta.

Hanssonit hyväksyivät Wingårdhin ehdotuksesta mäntylistat, joilla puun tuntu voimistui ja japanilaishenkinen rytmisyys korostui. Kokonaisuuden kruunasivat liukuovet. Julkisivu tehtiin vanerin teossa ylijääneestä tukkipuun kantista, joka käsiteltiin kimröökillä ja rautavihtrillillä.

Takaisin talolle

Wingårdh on professorina korostanut, kuinka arkkitehtuurissa perimmältään on kysymys siitä, miten vesi saadaan pidettyä rakennuksen ulkopuolella. Tarinan mukaan hänellä on ollut tapana järjestää uusille arkkitehtiopiskelijoille luentosaliin vesilasit ja pyytää heitä kaatamaan lasin sisältö päällensä kokeakseen, miltä selkää pitkin valuva vesi tuntuu. Villa Hanssonilla on tässä tarinassa keskeinen rooli: Wingårdh selostaa kaihtelematta, kuinka hän teki ensimmäisessä taloprojektissaan lähes kaikki mahdolliset virheet. Niistä hän on ammentanut oppinsa.

Villa Hanssonia piirtäessään Wingårdh opiskeli uskollisesti ruotsalaisen rakennusalan ohjeistusta. Mutta länsirannikon tuuli- ja kosteusolot eivät noudattaneet teorioita. Kattorakenne, vaikka siinä olikin kunnon kaltevuus, rupesi vuotamaan. Lisäharmina olivat katolle pesiytyneet muurahaiset. Myös etelään avautuva julkisivu oireili. Ei auttanut muu kuin uusia katto ja eteläjulkisivu kokonaan vuonna 1993, viisitoista vuotta talon valmistumisesta. Samalla villaa hiukan laajennettiin.

Kirjaansa varten Wingårdh vieraili ensimmäisessä suunnittelemassaan talossa pitkän tauon jälkeen vuonna 2018. Talo oli saanut uudet omistajat. Saniteetti- ja keittiötilat oli uudistettu, mutta rakennuksen henki oli alkuperäinen. Jopa ikkunankarmeissa ja ulko-ovessa käytetty, suoraan Sea Ranchista kopioitu ultramariininsininen väritys oli säilytetty. Wingårdh pääsi haastattelemaan myös Hanssonien lasta, joka aikuisena muisteli, millaista oli asua eräänlaisessa koetalossa. Isä Lars oli sanellut viimeistä piirtoa myöten talon minimalistisen sisustuksen.

Wingårdhs villor on laajalle yleisölle suunnattu, paikoitellen hauska ja mieliinjäävä teossarja, joka valaisee maailmankuulun arkkitehdin luomisen tuskaa ja rakentamisen monia reunaehtoja. Ammattilaisia varten on tarkat ja perusteelliset alkuperäiset piirustukset, joita täydentävät nykytilanteesta kertovat valokuvat.

Lauri Jääskeläinen

Gert Wingårdh: Wingårdhs villor – Hansson.
Bokförlaget Langenskiöld 2018. 175 sivua.

> Wingårdh selostaa kaihtelematta, kuinka hän teki ensimmäisessä taloprojektissaan lähes kaikki mahdolliset virheet.

Ei-mitattavan renessanssi

Miten olemme päätyneet yhteiskuntaan, jossa numeroilla selittäminen korostuu arvioinnin ja ymmärtämisen kustannuksella? Onko mittaamiselle vaihtoehtoa?

Erilaisia käsityksiä arkkitehtuurin laadusta lienee lähes yhtä paljon kuin arkkitehteja. Suomessa hyväksi luokiteltuja kohteita valikoituu pitkälti maineikkaassa kilpailutoiminnassamme. Portinvartijat, kuten arkkitehtuurijulkaisujen toimittajat tai näyttelyiden kuraattorit, valikoivat kerman päältä.

Mihin valikoiminen perustuu? En ole löytänyt muuta selitystä kuin asiantuntija-arviot, joita annetaan koulutuksen, kokemuksen ja auktoriteetin pohjalta. Asiantuntijan mielipiteen painoarvoa pidetään suurempana kuin maallikon. Asian analyyttinen tarkastelu johtaa akselille mitattava vs. ei-mitattava.

> Tarvitaan tilaa kokemukselle, asiantuntijuudelle ja vertailulle, ei-mitattaville asioille.

Kesälukemisekseni osui ruotsalaisen filosofin **Jonna Bornemarkin** kirja. Bornemark pohtii, miten olemme päätyneet yhteiskuntaan, jossa luokitteluun, mittaamiseen ja laskelmiin perustuva tieto on päätöksenteon ja toiminnan jopa ainoa perusta. Tarkastelukulmana hänellä on Suomessakin sovellettu, amerikkalaisperäinen uusi julkishallinto (*new public management*, NPM). Sitä toteutettaessa vältellään subjektiivisia, tunteisiin perustuvia, tilapäisiä ja uskomuksiin pohjaavia etenemismalleja. Toiminnat perustetaan mitattavuuteen ja todentamiseen.

Bornemark lähestyy aihetta valitsemalla kolme keskiaikaista filosofia, joiden ajattelu on vaikuttanut merkittävästi myös tämän päivän yhteiskuntanäkemykseen. He ovat **Nicolaus Cusanus** (1401–1464), **Giordano Bruno** (1548–1600) ja **René Descartes** (1596–1650). Näiden kolmen ajattelijan lisäksi mukana on viittauksia muun muassa **Jean-Jacques Rousseauhon** ja nykyajan eurooppalaiseen ja länsimaiseen ajatteluun edelleenkin merkittävästi vaikuttavaan **Immanuel Kantiin**.

Bornemark kirjoittaa sujuvasti ja havainnollisesti. Kirjan looginen rakenne ja tärkeimpien käsitteiden määritelmät mahdollistavat lukijalle monimutkaisten kysymysten tarkastelun erilaisista näkökulmista. Minulle pohdinnat toivat mieleen omaan taustaani, rakennetun ympäristön suunnitteluun ja arviointiin liittyviä analogioita.

Miten mittaamisesta tuli normaali?

Jonna Bornemark näyttää, miten kolmen filosofin ajattelu vähitellen johti siihen, että numeroilla selittäminen korostui arvioinnin ja ymmärtämisen kustannuksella. Bornemark tarkastelee nykyistä työelämää julkisella sektorilla ja osoittaa, miten esimerkiksi hoitoalalla on ajauduttu ohjeistamaan toimintaa numeroilla mitattavien ja raportoitavien, usein jopa näennäisten kriteerien avulla. Paremmin tehtävien sisältöön sopiva, arviointiin ja ymmärtämiseen perustuva lähestymiskulma on jäänyt toissijaiseksi. Aiheesta on käyty julkista keskustelua Suomessakin.

Bornemark on laajentanut tarkasteluaan haastattelemalla useiden eri alojen asiantuntijoita, kuten luonnontieteilijöitä, juristeja ja opettajia. Arkkitehtuuria lähimmäs on osunut kulttuuri ja sen osana taide, jossa toiminta ja tulokset perustuvat selkeästi intuitioon, tuntemiseen ja arvioihin.

Arkkitehtuurillakin on ollut numeroilla mitattava vaiheensa. Klassisismin aikana olivat käytössä antiikin ajoilta periytyneet, maailmankaikkeuden ja eri taidemuotojen ikuisiksi näh-

dyt totuudet. Hyvää arkkitehtuuria voitiin periaatteessa toteuttaa toistamalla käsikirjojen mallimuotoja ja suhteita. Tulos oli myös helposti mitattavissa. Lähtökohta säilyi 1900-luvulle, modernismin läpimurtoon saakka, jolloin arkkitehtuurin laatu muuttui kohdekohtaisesti arvioitavaksi. Muodonannon ikuisia kysymyksiä on pohtinut tarkemmin **Christer Bengs** *Yhdyskuntasuunnittelu*-lehdessä.

Vaihtoehto mittaamiselle?

Mittaaminen ja siihen kiinteästi kuuluva jatkuvan tehostamisen yksipuolinen tavoite johtaa Bornemarkin mukaan monenlaisiin ongelmiin, kuten jatkuvaan stressiin työelämässä sekä maapallon resurssien liikakäyttöön. Hän näkee kuitenkin merkkejä siitä, että pelkästään numeroihin luottamista aletaan pitää ongelmana. Ilmassa on turhautumista ja kysyntää uudelle ajattelulle työelämässä ja tiedeyhteisössä. Tarvitaan tilaa kokemukselle, asiantuntijuudelle ja vertailulle, ei-mitattaville asioille.

Kirjaa lukiessani havahduin siihen, että tämähän on itse asiassa normaalia arkkitehtitoimintaa. Tässä pari esimerkkiä.

1990-luvun puolivälissä tein Arkkitehtitoimistojen liitto ATL:lle ensimmäisen mallin toimistojen laatukäsikirjaksi. Keskustelut ATL:n ohjausryhmän kanssa olivat erittäin mielenkiintoisia, ja nyt sukupolven kuluttua mielestäni ne keskittyivät edelleenkin olennaisiin sisältöihin. Lopputuloksena ATL:n järjestelmään sisällytettiin toimintaprosessien mitattavia osia, kuten ohjeistuksia pääsuunnittelijana toimimisesta. Suunnitelmien sisältö, pohjimmaltaan rakennettua lopputulosta ohjaavat osat, jätettiin tietoisesti ulkopuolelle. Nähtiin, että lopputuloksen tavoiteltu laatu on tilaajan ja suunnittelijan välinen asia, johon ei ulkopuolisen arvioinnin pidä puuttua. Sama periaate omaksuttiin myös nykyisen RALAn sertifiointijärjestelmän kriteerien pohjaksi.

Toinen esimerkki löytyy nykyisin aika yleisestä hankkeiden kestävyyden arvioinnista. 2010-luvulla käyttöön otettu aluehankkeiden arviointiin tarkoitettu englantilainen BREEAM Communities -menetelmä jakautuu 40 alakohtaan, kuten turvalliset ja miellyttävät kadut ja ekologisen arvon kasvattaminen. Vaatimuksissa on hyvin vähän numeroilla mitattavia osia. Kestävyyden tarkastelu perustuu johdonmukaisesti asiantuntija-arvioon – aivan kuten arkkitehtuurikilpailuissa.

Tuomo Sirkiä

Jonna Bornemark: Det omätbaras renässans – En uppgörelse med pedanternas världsherravälde. Volante 2018. 303 sivua.
Christer Bengs: "Kertomusten pyhätöt ja arjen kaupungit". Yhdyskuntasuunnittelu 1/2019, s. 39–55.

Pääsuunnittelijan pätevyystentti 15.10.2019

Rakennus-, LVI- ja kiinteistöalan henkilöpätevyydet FISE Oy:n pätevyydentoteamisjärjestelmään kuuluva pääsuunnittelijan valtakunnallinen tentti järjestetään **Helsingissä**, **Oulussa** ja **Tampereella 15.10.2019**. Tentin järjestelyistä vastaa Suomen Arkkitehtiliitto SAFA.

Tentti on tarkoitettu kaikille niille pääsuunnittelijan pätevyyttä hakeville, jotka eivät voi korvata pätevyyttä kokemuksella.

Tentti koostuu kuudesta kysymyksestä. Tentin hyväksytysti suorittamiseksi tulee vastata kuudesta kysymyksestä valitsemaansa viiteen siten, että jokaisesta kysymyksestä kertyy pisteitä ja että saatujen pisteiden yhteismäärä on vähintään 60 prosenttia tentin maksimipisteistä. Hyväksytysti suoritettu tentti on voimassa viisi vuotta.

Tenttikysymyspankki ja kirjallisuusluettelo suositeltavasta kirjallisuudesta sekä pääsuunnittelijan pätevyyden edellytykset löytyvät verkkosivuilta www.safa.fi > Koulutus > Suunnittelijapätevyydet.

Tentin hinta on 180 euroa + alv 24 %.

Ilmoittaudu tenttiin viimeistään 4.10.2019 osoitteessa www.safa.fi tai sähköpostitse (koulutus@safa.fi). Ilmoittautuessasi sähköpostitse muistathan ilmoittaa yhteystietosi, laskutusosoitteesi ja tenttipaikkakunnan.

Lisätietoa tentistä ja pääsuunnittelijan pätevyydestä saa osoitteesta www.safa.fi tai pätevyyslautakunnan sihteeriltä Pia Selroosilta, pia.selroos@safa.fi ja 041 528 2952.

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA
pääsuunnittelijan pätevyyden sihteerijärjestö

Dresdenissä kukoistaa kulttuuri

Purkaako vai säilyttääkö, oli laajan ja polveilevan keskustelun aiheena Dresdenissä. Kulttuuripalatsi päätettiin sekä säilyttää, restauroida että uusia.

Saksin osavaltion kauniissa pääkaupungissa kohoaa 1960-luvulla rakennettu DDR-modernismia edustava rakennus, Kulturpalast eli kulttuuripalatsi. Viime vuonna tunnettu arkkitehtitoimisto von Gerkan, Marg und Partner muokkasi sen uudeksi, mistä hyvästä rakennus sai arkkitehtuurimuseo DAM:n palkinnon. Rakennus on pääroolissa myös Saksan arkkitehtuurin vuosikirjassa 2019.

Rakennuksen on alun perin suunnitellut arkkitehtipari **Leopold Wiel** ja **Wolfgang Hänsch**, ja se käsitti noin 2 500-paikkaisen monitoimisalin. Suorakaiteen muotoinen sali oli sirkusesitysten, konserttien, pioneerien ja koululaisten tapahtumien sekä poliittisten kokousten pitopaikka. Sellaisena se oli sekä tuttu että pidetty.

KUVAT: TARJA NURMI

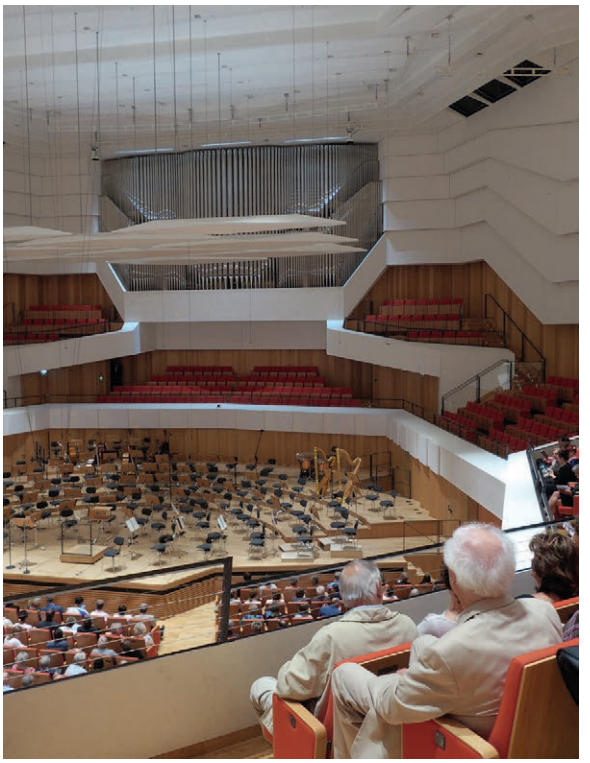

Dresdenin filharmonialta puuttui kuitenkin loistavasti soiva oma konserttisali. Kovan keskustelun ja väännön tuloksena päätettiin korvata suorakulmainen monitoimisali viinitarhamallisella salilla akustisen musiikin ja erityisesti filharmonikkojen tarkoituksiin. Operaatioon kuuluivat myös uudet, komeat urut.

Nyt noin 1 700-paikkainen sali mielletään yhdeksi Euroopan parhaimmista, ja sen soinnin sanotaan tukevan erinomaisesti filharmonikkojen omaa sointia. Talon modernistiseen henkeen sopivat istuimet on erityisesti suunniteltu konserttisalia varten, ja niissä on pehmeän oranssi verhoilu, joka sopii talon muihin, alkuperäisiin väreihin. Kaunis ja selkeä konserttisali on otettu suopeasti vastaan myös niiden parissa, jotka aluksi kaipasivat entistä saliaan.

Historia avoimesti esiin

Kulttuuripalatsiin sijoittuu myös Dresdenin kaupunginkirjasto. Se sijaitsee luku- ja kirjastosaleineen talon ulkokehällä kahdessa kerroksessa ja käyttää päiväsaikaan myös konserttisalin aula- ja lämpiötiloja. Toiseen Altmarkt-aukion puoleiseen kulmaan on sijoitettu modernistisen tyylikäs ja suosittu ravintola terasseineen, ja konserttisalin alta löytyy pieni Herkuleskeulekabareeteatterisali.

Orkesterin ja kuoron omat tilat ovat talon ulkokehällä. Toisin kuin esimerkiksi Helsingin Musiikkitalossa, ne saavat runsaasti luonnonvaloa. Rakennukseen on sijoittunut myös osavaltion oma rakennuskulttuurin keskus.

Altmarktin puoleisissa sisääntulo- ja lämpiötiloissa on pyritty säilyttämään mahdollisimman paljon alkuperäistä. Niinpä kävijät voivat tunnistaa korjatut ja ehostetut kattovalaisimet, vanhat ja väljät portaikot sekä kauniisti restauroidun nauhamaisen seinämaalauksen. DDR:n aikana kaikilla kansalaisilla ei ollut koteihinsa omia puhelinlinjoja – osana alkuperäistä ilmettä on säilytetty lämpiöiden vanhat puhelinkopit.

Ulkopuolella olevat, taloon saumattomasti kuuluneet mosaiikit on restauroitu taidolla. Keskustelua herätti se,

Kirjaston lukusali.

> Loistoonsa saatettu kulttuuritalo on esimerkki sosialismin ajan parhaan modernismin omasta voimasta.

voidaanko muun muassa kommunistijohtaja **Erich Honeckerin** tunnistettavat kasvot hyväksyä osaksi uudistettua kulttuuripalatsia. Mosaiikin katsottiin kuitenkin olevan olennainen osa Dresdenin historiaa, joten siihen ei kajottu.

Sadan miljoonan budjetti

Rakennuksen nykyilme perustuu von Gerkan, Marg und Partner -toimiston voittamaan arkkitehtuurikilpailuun. Erotuksena Helsingin uuden keskustakirjaston tunnelmaan on se, että Dresdenin monipuolinen ja erilaisia löhöilytiloja käsittävä kirjasto on tunnelmaltaan rauhallisempi eikä siellä ole kahviloita, saati lupaa syödä ja juoda eväitä. Kirjaston kävijöillä on kahvi- ja lounastaukoja varten sekä talon avarat lämpiötilat että alimman kerroksen ravintola.

Kokonaan uusia ovat pohjakerroksen vaatesäilytys- ja lokerikkotilat sekä silmää hivelevän tyylikkäät miesten- ja naistenhuoneet. Lämpiön parveke avautuu suurelle aukiolle koko julkisivun leveydeltä. Kirkkaiden ikkunoiden eteen laskeutuvat kuumuuden ja häikäisyn estämiseksi aurinkoisina päivinä automaattisesti valkoiset kaihtimet, kun taas rakennusta kiertävät muihin ilmansuuntiin avautuvat osastot eivät ole alttiina liian kirkkaalle luonnonvalolle.

Dresden on sekä rekonstruoinut että korjannut sodassa pahoin tuhoutunutta historiallista rakennuskantaansa. Loistoonsa saatettu kulttuuritalo on esimerkki sosialismin ajan parhaan modernismin omasta voimasta. Koko budjetti kirjastoineen ja konserttisaleineen oli vain sata miljoonaa euroa.

Tarja Nurmi

Helsinki 05–15/09/2019

Design

Week

&

SAFA

Unelmia paremmasta maailmasta -tukikohta auki koko viikon ajan

EKO-SAFA ja **Opiskelija-SAFA** järjestävät näyttely- ja hengailutilan Erottaja 2:seen, jossa nähdään uusia avauksia parhaimpien diplomitöiden avulla ja opitaan ilmastoystävällisestä rakentamisesta.

Rakennusperintö-SAFA kutsuu kierroksille Erottaja 2:seen. Teemoina rakennushistoria, renessanssin nousu ja tuho sekä rakenteet ja koristeet.

3A Talks ti 10.9. klo 17

SAFAn, **Archinfo**n ja **ATL**:n joka kuukausi järjestettävä keskustelutapahtuma pidetään myös Erottaja 2:ssa.

Arkkitehtuurin tiedotuskeskus tuo HDW:lle tutustuttavaksi *Finnish Architecture Navigator* -sovelluksensa.

Lue lisää: *safa.fi/HDW*

Loistavia lavasteita Weimarin tasavallasta

Berliinissä sijaitseva Tchoban-säätiön museo on omistautunut arkkitehtuurin alkuperäispiirroksille. Syyskuun loppuun saakka museo esittelee luonnoksina ja piirroksina elokuvamaailman arkkitehtuuria.

Tänä vuonna Saksassa juhlitaan naisten äänioikeuden, tasavaltalaisen perustuslain ja Bauhaus-manifestin 100-vuotista taivalta. Kesäkuussa avattu poikkeuksellisen kiinnostava näyttely *Deutsche Filmarchitektur – German Film Architecture 1918–1933* puolestaan tarkastelee Weimarin tasavallan ajan – ja samalla maan elokuvan kultakauden – elokuvalavasteita ja niiden luojien luonnoksia ja piirroksia.

Mukana on videokatkelmia niistä elokuvista, joiden alkuperäispiirustuksia näyttelyyn on valikoitunut. Vaikka lavastajat eivät kaikki suinkaan olleet arkkitehteja, he kaikki ovat luoneet huikeaa elokuvan arkkitehtuuria.

Ensimmäinen maailmansota järisytti Saksaa ja koko Eurooppaa. Sodassa itsekin mukana ollut **Walter Gropius** on todennut seuraavaa: ”Yksi maailma on loppunut. Meidän on löydettävä radikaaleja ratkaisuja [nykyisiin] ongelmiimme.”

Weimarin tasavallan aika oli lyhyt mutta harvinaisen kukoistava erityisesti kulttuurin alueella. Futurismi, dadaismi, uusasiallisuus ja ekspressionismi näkyivät visuaalisissa taiteissa, musiikissa, kirjallisuudessa, teatterissa – ja erityisesti elokuvassa. Elokuvateattereita syntyi ja niissä todellakin käytiin, ehkä pakoilemassa politiikan myllerryksiä, arjen murheita ja ongelmia. Alun perin sotapropagandaa varten vuosina 1916 ja 1917 luodut elokuvayhtiöt DLG/Deulig ja UFA nousivat aidon filmiteollisuuden johtoon.

> ”Elokuvateattereita syntyi ja niissä todellakin käytiin.

Persoonallisia piirroksia ja vaikuttavaa viivaa

Mestarilliset elokuvalavasteet olivat aluksi luonnoksia, ja paperille ja pienoismalleihin tallennettiin myös toteuttamista varten tarvittavat piirrokset ja ohjeet. Näyttelyssä on näistä erinomaisia esimerkkejä. Varsinkin **Fritz Langin** *Metropolis*-dystopiaa ja **Robert Wienen** *Tri Caligarin kabinettia* varten tehdyt luonnokset ovat hämmentävän vaikuttavia. Tarkkanäköinen voi löytää *Metropolis*-elokuvan kaupunkinäkymissä lainauksia tuon ajan arkkitehtuurisista esikuvista ja visioista.

Upean näyttelyn kuraattorina on toiminut museonjohtaja **Nadejda Bartels**, joka on tehnyt yhteistyötä erilaisten elokuvainstituuttien kanssa. Piirroksia on saatu lainaksi Saksan kinemateekilta Berliinistä, Saksan elokuvainstituutilta, Frankfurt am Mainin filmimuseolta ja Berliinin teknillisen yliopiston arkkitehtuurimuseolta.

Näyttelyn loistavia lavasteita esittelevät piirrokset ovat seuraavilta elokuvan arkkitehtuurin taitureilta: **Emil Hasler**, **Robert Herlth**, **Otto Hunte**, **Erich Kettelhut**, **Hans Poelzig**, **Franz Schroedter** ja **Hermann Warm**. Erityisesti Poelzig tunnetaan myös arkkitehtina. Tekijöiden kynänjälki on persoonallista ja vaikuttavaa. Kun tutkailee kohtausten toteuttamiseksi tehtyjä ohjepiirroksia, alkaa ymmärtää myös tuon ajan elokuvatekniikkaa.

Näyttelysalit ovat hämäriä, jotta alkuperäiset ja herkät piirrokset eivät vaurioituisi. Kannattaa siis varata hetki aikaa silmien totutteluun. Se palkitsee.

Tarja Nurmi

Lisätietoja: www.tchoban-foundation.de.

Kuva: Erich Kettelhutin piirros City of the Sons. (Erich Kettelhut; Deutsche Kinemathek Berlin.)

ARKKITEHTUURIMUSEO
FINLANDS ARKITEKTURMUSEUM
MUSEUM OF FINNISH ARCHITECTURE

ti–su 11–18 ke 11–20
Kasarmikatu 24 Helsinki
puh. 045 7731 0474

sisäänpääsy 10/5/0 €
yhteislippu Designmuseon
kanssa 15 €/Museokortti

mfa.fi
Instagram
Facebook
Twitter

Maisema on olennainen osa Alvar Aallon (1898–1976) arkkitehtuuria. Arkkitehtina hän lähestyi sitä rakentamisen suunnittelun näkökulmasta. Puolustaessaan kasvillisuuden voimaa Aalto koki puolustavansa eurooppalaista humanismia ja sen traditiota. Samalla hän tuli huomaamattaan raivanneeksi tietä ekologiselle ajattelulle.

Alvar Aalto, Maison Louis Carré © Alvar Aalto -säätiö

Alvar Aallon jalostettu maisema
25.9.2019–12.4.2020
Tervetuloa avajaisiin tiistaina 24.9. kello 18

Arkkitehtuurimuseon ja Alvar Aalto -säätiön yhteisnäyttely käsittelee Alvar Aallon suhdetta maisemaan – miten hän sen koki, ja miten hän pyrki arkkitehtuurillaan huomioimaan kulloisenkin paikan maaston ja kasvuston luonteen. Näyttely rakentaa kokonaiskuvan Aaltoon vaikuttaneista maisematekijöistä ja hänen tavoistaan tulkita maisemaa. Se esittelee myös keinot, joilla hän toteutti omaa näkemystään.

Näyttelykonseptin on luonut professori emeritus Tom Simons ja käsikirjoituksesta vastaa kuraattori Teija Isohauta.

Lauantai 14.9. kello 13–13.30, Habitaren Decor-lava
Luento: Taidehistorioitsija, FM Teija Isohauta:
Alvar Aalto – jalostettu maisema

AJANKOHTAISET NÄYTTELYT

Suur-Merijoen kartano – jugendin helmi
Arkkitehtuurimuseo 6.3.–8.9.2019

Eric Adlercreutz: arkkitehdin kynä kohtaa paperin
Arkkitehtuurimuseo 13.6.–8.9.2019

Arktisia unelmia
Saamelaismuseo Siida, Inari, 17.04.–27.10.2019

Suomen arkkitehtuuria. Kaksivuotiskatsaus 2018
Tampere-talon talvipuutarha, 27.8.–4.9.2019

STUDIO AVAUTUU

Tervetuloa avajaisiin torstaina 5.9. kello 18

Uusi näyttely- ja tapahtumatila avautuu Arkkitehtuurimuseon 1. kerroksessa. Avajaisnäyttelynä nähdään arkkitehtuurikuvaaja Tuomas Uusheimon valokuvasarja Alvar Aallon suunnittelemasta Paimion parantolasta. Sarja voitti toisen palkinnon kansainvälisessä Sony World Photography Awards -valokuvauskilpailussa aikaisemmin tänä vuonna.

KOLUMNI

JORMA MUKALA

Pieniä iloja suuren katveessa

Luin kesällä kirjailija **André Giden** huomioita **Frederick Chopinin** musiikista. Kirjaan tartuin heti siihen törmättyäni, sillä Chopinin sävellykset kuuluvat suosikkeihini.

Kiinnostukseni ei ole ollut vakio, vaan se on kasvanut vähitellen vanhenemisen myötä. Pianokappaleiden eloisuus, rikkaus ja yllätyksellisyys ilahduttavat, vaikka sävelmä itsessään loisi surumielisen tunnelman. Puolalaissäveltäjän musiikki ei tunnu ”tyhjenevän” paljosta kuuntelusta, vaan se vie mukanaan yhä uudelleen. Chopin osasi luoda pienimuotoisen, monivivahteisen maailman, josta monumentaalisuus ja muodon paisuttelu puuttuvat täysin ja kokonaan.

Kesän valoisuuden luoma avara tila tuntui sopivan tiiviin Chopin-tekstin lukemiseen. Giden havainnot ovat osittain hyvin yksityiskohtaisia, sillä hän itse soitti preludeja, etydejä, nokturneja ja muita pianosävellyksiä ystävilleen ja yksin. Tekstin ajatuskulut kertovat myös yleisellä tasolla taiteesta, vaikka lähtökohtana pysyy koko ajan Chopinin musiikki, sen luonne ja ominaispiirteet.

Kirjailija tulkitsee Chopinin pyrkineen aina kaventamaan rajoja, supistamaan ilmaisukeinot välttämättömään. Sävellysten väkevä keskittyneisyys ja merkityksellisyys kasvavat tästä keinojen määrätietoisesta rajoittamisesta.

Giden huomioissa tulee useamman kerran esiin Chopinin sävellyksiin kuuluva ”viehkeän empiväisyyden vivahde”, minkä virtuoosimaisten esitysten suosima taiturillinen nopeus hänen mielestään tuhoaa. Kirjailija pitää pianokappaleiden olennaisena ominaispiirteenä ”jatkuvan keksinnän vaikutelmaa, etenemistä kohti tuntematonta”.

Kesäillassa, meren äärellä Giden 1930-luvun merkintöjä lukiessani yritin sovitella niitä arkkitehtuurin tulkintaan ja analysointiin. Ilmaisukeinojen supistaminen välttämättömään on tuttua minimalistista estetiikkaa, tosin se vaikuttaa Chopinin yhteydessä mainittuna yllättävältä. Arkkitehtuurissa keinojen rajaaminen on arkipäivää. Asemakaava, käytössä oleva tekniikka ja monet muut rajaukset kuuluvat suunnittelutehtävän lähtökohtiin. Itse arkkitehtonisten keinojen valinta rajauksineen on aina moniselitteistä, mutta arkkitehdin kokonaisnäkemyksen johdonmukainen toteuttaminen vie ilmaisukeinojen supistamiseen. Se, mikä on ”välttämätöntä”, riippuu tietysti näkemyksestä.

Chopin keskittyi lähes kokonaan vain pianoon ja pienimuotoisiin sävellyksiin. Ei oopperoita, ei sinfonioita, ei edes jousikvartettoja. Vähän väkinäisesti tämän voisi ”kääntää” arkkitehtuuriin toteamalla itsestäänselvyyden, ettei suunnittelutehtävän suuruus tai yhteiskunnallinen tärkeys sinällään johda hyvään arkkitehtuuriin. Arkkitehtonisella muodolla on oma autonomiansa ja myös omat salaisuutensa.

Pienimuotoisuus tuo mieleen **Frank Lloyd Wrightin**, joka loi hienoa rakennustaidetta lukuisissa pientaloissaan. Myös **Tadao Andō** keskittyi etenkin uransa alkuvaiheessa pientalosuunnitteluun. Hänen tilallisesti vahvat, betoniset ja minimalistisesti pelkistetyt talonsa avasivat uusia teitä postmodernismin oopperamaisuuden hallitsemaan aikaan. Pienen pieni voi vaikuttaa ihmisiin koskettavammin ja kestävämmin kuin suuren suuri – myös arkkitehtuurissa.

Alvar Aallon suunnitteleman Akateemisen kirjakaupan ovenkahvat ilmentävät hyvin pienimuotoisen merkityksellisyyttä. Omissa mielikuvissani Akateemisen ovenkahvat ovat muuttuneet olennaiseksi osaksi Helsingin keskustaa, niin voimakas kokemus niistä on jäänyt, ja niihin on edelleen mukava tarttua. Kaupunkitilassa suuri ja pieni elävät rinnakkain ja sisäkkäin. Rationaalisesti ajateltuna kaupunkitila on määräävä tekijä, mutta pieni kuten ovenkahva voi muuttua kokemuksellisesti merkittäväksi.

Kun suljin kirjan ja kytkin mediatodellisuuden päälle, jokapäiväinen uutisvirta hukutti minut välittömästi ilmastonmuutokseen, sen paheneviin seurauksiin ja omiin riittämättömiin toimiimme muutoksen hidastamiseksi. Siirtymä

> Kaikkia koskettava suuri yhteiskunnallinen ongelma synnyttää helposti harhakuvitelman vähäisempien asioiden merkityksettömyydestä.

Chopinin musiikin pienipiirteisyydestä suuren ja mahtavan yhteiskunnallisen ongelman kaikkialle yltäviin pyörteisiin laittoi pään sekaisin.

Suuren globaalin ongelman, tässä tapauksessa siis maailmanlopun, edessä spekulaatiot musiikin ja arkkitehtuurin nyansseista taitavat näyttää todellisuudesta vieraantuneelta elitismiltä. Voi myös tuntua eettisesti kyseenalaiselta paneutua vain rakennustaiteellisiin näkökulmiin, kun arkkitehdin pitäisi toimia koko rakentamisen muuttamiseksi ekologisemmaksi ja kestävämmäksi.

Uutisvirta nosti esiin itselleni uuden ilmiön ja käsitteen. Kansalaisia on alkanut vaivata ilmastoahdistus. Asetelma, jossa suuri ilmasto-ongelma painaa päälle ja yksilöllä on vain mitättömät mahdollisuudet vaikuttaa tilanteen paranemiseen, on niin epäsuhtainen, että mieli voi ahdistua.

Omatunto kolkuttaa. Teenkö parhaani hidastaakseni ilmastomuutosta ja siis pelastaakseni maailman? Ovatko ruoka- ja vaateostokset päästöasteikolla oikeissa lukemissa? Autoakin on pakko käyttää. Entä millä tasolla ovat lentokilometrit? Jokaisella askeleella rehellinen suomalainen taitaa kuulla huonon omantunnon ääniä. Vaikka tekisi kaikkensa, joutuu kokemaan riittämättömyyden tunteen globaalin jättiongelman edessä. Ehkä Chopinin pienipiirteinen musiikki auttaisi ahdistukseen?

Kaikkia koskettava suuri yhteiskunnallinen ongelma synnyttää helposti harhakuvitelman vähäisempien asioiden merkityksettömyydestä. Elämämme ja koko yhteiskunta muodostuu monien säikeiden kudoksesta, ja kaikkia säikeitä tarvitaan. Muuten elämä uhkaa muuttua yksiulotteiseksi. Kun rakentamista nyt kehitetään vähäpäästöisemmäksi ja ekologisemmaksi, rakennustaiteellinen ulottuvuus ei ole muuttunut tarpeettomaksi. Rakennustaidetta tarvitaan yhtä paljon kuin ennenkin, ja tässä uudenlaisessa tilanteessa se saa uusia ilmenemismuotoja. Kuten Gide kirjoitti Chopinin musiikista: etenemistä kohti tuntematonta.

André Gide: Chopin – merkintöjä, mielikuvia, muistoja. Fuga 2017 (alkuteos 1931/1948). 160 sivua.

Katsaus 2020

EHDOTA KOHTEITA!

Suomen arkkitehtuurin kaksivuotiskatsaus tarjoaa läpileikkauksen korkeatasoiseen kotimaiseen nykyarkkitehtuuriin. Ehdotustenne pohjalta, asiantuntijajuryn arvioimana. Kiertonäyttely ja näyttelyjulkaisu esitellään yleisölle Arkkitehtuurimuseossa Helsingissä syksyllä 2020.

Haemme nyt 1.7.2017–31.12.2019 valmistuneita/valmistuvia rakennuksia, sisustuksia, maisemasuunnittelukohteita sekä yhdyskuntasuunnittelun osalta myös projekteja, joiden kaava tai muu suunnitelma on hyväksytty samana aikana. Esiteltävät työt valitsee asiantuntijajury.

Kohteita voivat ehdottaa niiden suunnittelijat ja kaikki muut arkkitehtuurista kiinnostuneet.

Ilmoita kohteita 31.12.2019 mennessä. Ehdotusaineistoa ja toimitustapaa koskevat ohjeet osoitteessa:

www.mfa.fi/ehdota

ARKKITEHTUURIMUSEO
SUOMEN ARKKITEHTILIITTO SAFA
ALVAR AALTO -SÄÄTIÖ

Kesällä otsikoihin nousivat purkuvimma, korjausrakentaminen ja tyhjenevät julkiset tilat.

HELSINGIN SANOMAT, vieraskynä 6.7.2019
Vanhan korjaaminen on ekologista rakentamista:

”Emme pysty kasvattamaan uudisrakentamisen määrää. Kun teoilta kaivataan vaikuttavuutta, on keskityttävä olemassa olevaan rakennuskantaan. – – Tulevaisuus ei ole uudisrakentamista vaan modernin rakennuskantamme arvon vaalimista. Lähes 50 prosenttia Suomen kansallisomaisuudesta on kiinni rakennuskannassa. Se, millä asenteella käsittelemme näitä rakennuksia, on oleellinen kysymys paitsi ilmastonmuutoksen myös suomalaisten varallisuuden ja sosiaalisen kestävyyden näkökulmasta”, kirjoittivat **Henna Helander** ja **Satu Huuhka**.

ETELÄ-SUOMEN SANOMAT 9.8.2019
Tyhjenevien julkisten tilojen kohtalo jäi auki:

”Monet panelisteista puhuivat [Nastolan kunnantalolla] julkisten rakennusten yhteisöllisestä merkityksestä. **Henna Helander** lisäsi, että kyse on ilmastoystävällisyydestä. ’Tällä hetkellä rakentamisessa vallitsee kertakäyttökulttuuri.’ Keskustelun aikana aihe lipui tyhjien tilojen uusiokäytöstä taustalla muhiviin syihin. Kaupungistuminen, syntyvyyden lasku, väestön ikääntyminen. Huomio kiinnitettiin myös infrastruktuuriin ja rahoitukseen. Panelistit olivat yhtä mieltä siitä, että vanhoista rakennuksista huolehtimisen ei pitäisi jäädä yksittäisten ihmisten harteille.”

HELSINGIN SANOMAT 27.7.2019
Tyhjiä rakennuksia aletaan hiljalleen hyödyntää kulttuurikäyttöön, mutta pysyvämpi muutos vaatisi asennemuutosta, sanoo asiantuntija:

”’On suuri vaara nähdä tilat vain ongelmana. Meidän pitäisi malttaa, ettei mennä purkamaan sellaista, mikä on tulevaisuudessa todella haluttua’, sanoo Helsingin kaupungin johtava asiantuntija ja SAFAn hallituksen puheenjohtaja **Henna Helander**. Helander perää myös tilojen jättämistä paikallisille. ’Asuntojen menekki on juuri nyt niin huimaa, että muut tilat halutaan purkaa ja rakentaa asuntoja tilalle, ja näin yksipuolistaa kaupunkeja. Tämä on lyhytnäköistä, ja huonoksi yhteisöille.’”

HELSINGIN SANOMAT 3.8.2019
”Ekologisin talo on jo rakennettu”, sanoo restauroinnin asiantuntija **Helena Hirviniemi**, 60, joka taistelee vanhojen talojen purkuvimmaa vastaan:

”Hirviniemi on yksi maan parhaista rakennussuojelun ja restauroinnin asiantuntijoista. Hän on myös opettanut alaa ja tehnyt työtä pohjoisen Suomen rakennusperinnön parissa. ’Ekologisin talo on jo rakennettu’, hän painottaa ja toivoo, että vanhoihin rakennuksiin suhtauduttaisiin kunnioittavasti ja niiden historia tutkittaisiin perusteellisesti ennen korjauksia. – – Alan osaajista, sekä käsityöläisistä että suunnittelijoista, on huutava pula. Koulutusta on sen sijaan ajettu alas kautta linjan. Tätä Hirviniemi pitää pahana virheenä. ’Restaurointi ja korjausrakentaminen on valtavirtaa tällä hetkellä, ja alan ammattilaisille olisi töitä vaikka kuinka paljon’, hän painottaa ja toivoo, että hallitus ottaisi tämän huomioon koulutus- ja työllisyysohjelmassaan”, kirjoittaa **Paula Holmila**.

Maidolle kylmätilat kouluihin

Arkkitehtiuutisten numerossa 19/1970 maatalous- ja metsätieteiden kandidaatti **Pirkko Raunemaa** pohti, miten suunnittelulla voitaisiin kohentaa kouluruokailun miellyttävyyttä.

Vuoden 1967 kansakouluasetuksen ja kouluhallituksen yleiskirjeellään vuonna 1968 antamien lähempien ohjeiden mukaisesti maamme kansa-, kansalais- ja kunnalliset keskikoululaiset nauttivat koulussa päivittäin yhden aterian. Asetuksen mukaan aterian tulee tyydyttää kolmannes koululaisen päivittäisestä ravinnontarpeesta.

Kouluhallituksen ohjeiden mukaan sen tulee mm. maultaan olla lasten ja nuorten makutottumuksia vastaava ja niitä avartava. – – Ruokailun taloudellisuuden ja hygieenisyyden takaamiseksi keittoloiden ja jakelukeittiöiden säilytys- ja varastotilojen tulee olla suunnitelmalliset ja asialliset.

[– –]

Myös koulujen keittiöiden ja jakelukeittiöiden varustetaso on monissa kunnissa ja varsinkin yksittäisissä kouluissa puutteellinen. Ihmetystä herättää varsinkin se, että jopa uusissa pakasteita tai eineksiä käyttävissä keittiöissä ei ole otettu huomioon maidon vaatimaa kylmätilaa. Jos keittiössä on ainoastaan yksi jääkaappi, siihen saadaan kaapissa vakituisesti säilytettävien voin, hillojen yms. lisäksi mahtumaan korkeintaan iltavuorossa ruokailevien maitoannokset. Sen sijaan aamupäivällä ruokailevat joutuvat säännöllisesti juomaan pöydissä usean tunnin ajan seisonutta ja lämmennyttä maitoa.

[– –]

Koulujen suunnitteluvaiheessa tulisi kuitenkin entistä tarkemmin ottaa huomioon tulevaisuudenkin koneellistamisen vaatimukset ainakin siten, että keittiöihin varataan tilaa myös mahdollisesti myöhemmin hankittavia laitteita varten. – – Uusimpiin koulukeittiöihin suunnitellaan nykyisin jo kylmähuoneita. Olisi hyvä, jos vanhojakin keittiöitä uusittaessa niiden yhteyteen voitaisiin rakentaa tilavat kylmäsäilytyshuoneet. Tällöin ei enää maidonkaan jäähdyttäminen tai kylmänä pitäminen ruokailuhetkeen saakka olisi kouluissa nykyisen kaltainen ongelma. Uudistukset saattavat kuitenkin kilpistyä siihen, että keittiötilat on alun perin suunniteltu liian pieniksi.

Kouluruokailun tarkoituksena on ennen kaikkea ravita oppilaita ja samalla ohjata heitä ravitsemuksellisesti oikeisiin sekä hyvien tapojen mukaisiin ruokailutottumuksiin. Näyttää siltä, että ruokailun merkitys viihtyvyyttä lisäävänä tekijänä on näihin aikoihin asti jäänyt liian vähälle huomiolle. Ruokailu pitkissä pöydissä ilottomassa ruokasalissa, sotilaallinen komento, lämmennyt maitoannos ja pakkosyöttö eivät ole omiaan rentouttamaan koululaisia lyhyen ruokatunnin kestäessä.

Suunnittelija, arkkitehti, voi kuitenkin nykyisten määräysten ja varojen puitteissa halutessaan tehdä ainakin jotakin kouluruokailunkin miellyttävyyden lisäämiseksi. Ja kukapa suunnittelija ei sellaista haluaisi.

50 vuotta sitten

Päiväkodeille identiteetti puurakentamisesta

Kaksivaiheisella kilpailulla etsittiin suunnitelmia ja toteuttajia kahteen päiväkotiin Helsingin Kruunuvuoressa ja Kalasatamassa.

Kilpailun kohteena olivat Kruunuvuoren Hopealaakson päiväkoti ja Kalasataman Verkkosaaren päiväkoti. Tarkoituksena oli valita molemmille päiväkotihankkeille suunnittelija- ja toteuttajaryhmä, joka suunnittelee ja rakentaa toimivat, taloudelliset, elinkaarikustannuksiltaan edulliset, ympäristöön soveltuvat ja arkkitehtuuriltaan laadukkaat kokonaisuudet.

Hankinta toteutettiin kilpailullisella neuvottelumenettelyllä, jonka kuluessa voitiin karsia tarjoajien määrää. Osallistujat valittiin hakemusten perusteella. Voittajaksi valittiin osallistuja, joka sai parhaat yhteenlasketut pisteet ja jonka molempiin päiväkoteihin laatimat suunnitelmat täyttivät niille asetetut minimivaatimukset.

Kilpailun ensimmäisessä vaiheessa kuusi osallistujaryhmää jätti anonyymisti ehdotuksensa sekä Hopealaakson että Verkkosaaren kohteisiin. Ensimmäisessä vaiheessa arvioitavana oli siten yhteensä 12 ehdotusta. Arviointiryhmä valitsi toiseen vaiheeseen kolme osallistujaryhmää eli kuusi suunnitelmaa.

Ensimmäisessä vaiheessa arviointikriteereinä olivat toiminnalliset, kaupunkikuvalliset ja arkkitehtoniset laatutekijät tonttikohtaisesti. Toisessa vaiheessa näitä ominaisuuksia arvioitiin tarkemmin, ja lisäksi arvioitiin muun muassa teknisiä ominaisuuksia sekä ylläpidettävyyttä. Näiden ominaisuuksien yhteenlaskettu painoarvo oli lopullisessa arvioinnissa puolet ja urakkahinta puolet. Kaikki jatkoon päässeet suunnitelmat olivat korkeatasoisia ja vastasivat kahden erilaisen tontin haasteisiin mallikkaasti.

Samat tekijät voittoon molemmissa

Laadullisessa arvioinnissa päädyttiin kummankin tontin osalta valitsemaan parhaaksi saman tekijäryhmän suunnitelma, mikä ei tässä kilpailumuodossa ole itsestäänselvää. Voittajaryhmään kuuluivat Rakennuspartio, Arkkitehdit Frondelius + Keppo + Salmenperä, Rakennuskonsultointi T. Kekki, Puurakentajat, Wood Expert ja Granlund.

Kruunuvuoressa voittajaksi valittiin ehdotus *Puutarhassa* ja Verkkosaaressa ehdotus *Taapelit*. Suunnitelmat ovat tunnis-

tettavasti sukua keskenään, mutta niille on löydetty kohdetontin erityispiirteisiin sopivat identiteetit.

Ehdotusten leimallinen ominaisuus on puu: kummallekin tontille on muista ehdotuksista poiketen esitetty kokonaan CLT-runkoinen puurakennus. Vaikka puun ohella on käytössä harkitusti muitakin materiaaleja, muodostuu rakennusten ulkoinen ja sisäinen olemus pitkälti juuri puun ominaisuuksista. Puurakentaminen tukee myös kaupungin strategiaa.

”Otimme uudentyyppisen kilpailun positiivisena haasteena. Yhteistyö toteuttajan ja muiden suunnittelijoiden kanssa oli erityisen antoisaa ja opettavaista. Massiivinen puurakenne ja sen kehittäminen oli työryhmässä itsestäänselvä lähtökohta päiväkotien arkkitehtuurille. Pyrkimyksenä oli, että ehdotuksistamme välittyisi vahva materiaalin tuntu ja tietynlainen konstailemattomuus lasten arkipäivän tueksi”, lausui voittajaryhmän Arkkitehdit Frondelius + Keppo + Salmenperä.

Hopealaaksoon uusi puutarha

Kruunuvuorenrannan Hopealaakson voittajatyö *Puutarhassa* on kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtonisesti laadukas. Sillä on omaleimainen ja julkiseksi rakennukseksi tunnistettava ilme. Massoittelun taitteisuus synnyttää veistoksellista jäsentelyä.

Rakennuksen sijoitus tontille on erinomainen ja rajaa katutilaa hyvin. Rakennus vie vain pienen osan tontista, mikä tarjoaa erinomaisen lähtökohdan pihasuunnitteluun, pihan liittymiseen liikuntapuistoon sekä pihatoimintojen sijoittamiseen.

Katon muoto on mielenkiintoinen, ja viherkatto muodostaa viereisistä asuinkerrostaloista nähtynä laadukkaan näkymän. Julkisivumateriaaleissa (lehtikuusi, sinkkilevy, viherkatto) on huomioitu paikallinen historia. Ikkuna-aukotus on elävää ja onnistunutta.

Päiväkodin toiminta-alueet ovat selkeästi hahmotettavissa, ja yhteydet tilojen välillä ovat sujuvia. Ratkaisussa on monimuotoisia tiloja erilaisille ryhmille ja erityyppiseen toimintaan.

Kalasataman voittajaehdotus Taapelit.

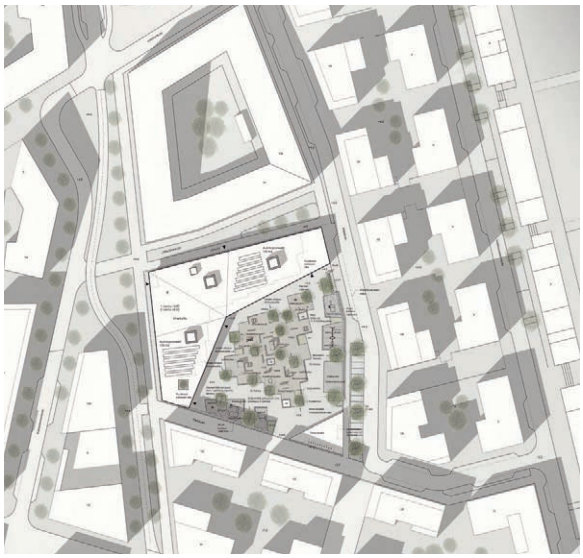

Julkisivu etelään.

Kruunuvuorenrannan voittajaehdotus Puutarhassa.

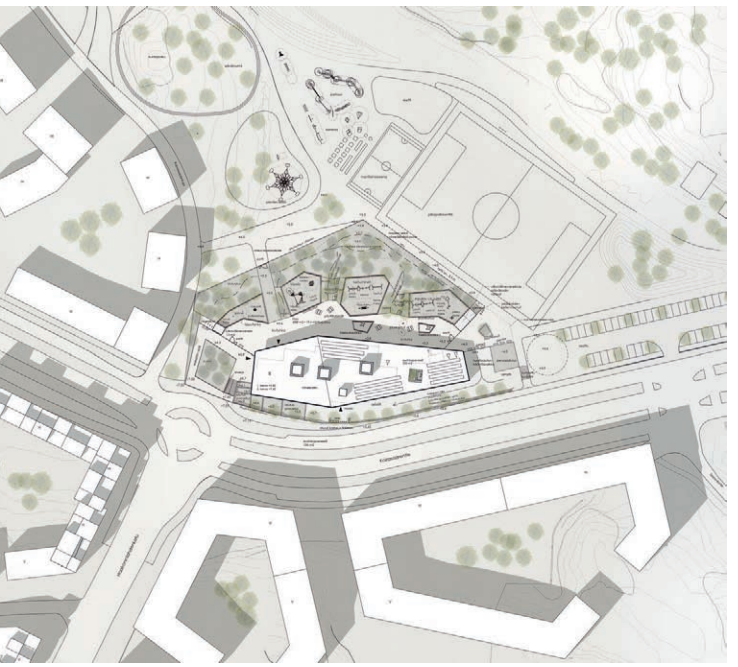

Tiili ja puu vuorottelevat Verkkosaaressa

Verkkosaaren voittajaehdotus *Taapelit* on kauniisti laadittu ja arkkitehtoniselta otteeltaan korkeatasoinen. Rakennuksen pehmeän taitteinen, veistoksellinen hahmo on onnistunut ja paikkaansa sopiva.

Arkkitehtuurin dualismi, selkä- ja vatsapuolen luonne-ero, on ohjannut ratkaisua materiaalivalinnoista mittakaavalliseen jäsentelyyn ja yksityiskohtien suunnitteluun. Ulkokehän tumma tiili sitoo rakennuksen ympäristöönsä, ja sisäpihan lehtikuusiverhoilu tuo pehmeyttä lasten aktiiviseen toimintaympäristöön.

Puuosat sisäänkäyntien yhteydessä myös tiilijulkisivun puolella vihjaavat rakennuksen puiseen ominaisluonteeseen. CLT-levyjen johdonmukainen käyttö rakenteellisena ratkaisuna luo yksiaineisen, akustiikaltaan ja sisäilmastoltaan miellyttävän ja terveellisen ympäristön.

Pentti Kareoja

Voittaja

1. sija *Puutarhassa* ja *Taapelit*

Rakennuspartio: **Sami Klami**, **Alex Pakaslahti**

Arkkitehdit Frondelius + Keppo + Salmenperä: **Jari Frondelius**, **Jaakko Keppo**, **Juha Salmenperä**, **Erika Siikaoja**, **Tommi Kantanen**, **Mikko Liski**, **Anna Pekkarinen**, **Soile Heikkinen** (piha- ja maisemasuunnittelu), **Johannes Koskela** (perspektiivikuvat)

Rakennuskonsultointi T. Kekki: **Toni Kekki** (rakennesuunnittelu)

Puurakentajat: **Jyrki Huttunen** (puurakenne)

Wood Expert: **Janne Manninen** (puurakenne)

Granlund: **Tom Bergström**, **Joni Hartikainen** (LVIAS-suunnittelu, energia)

Katso muut tekijätiedot verkosta: www.safa.fi/kilpailut.

Arviointiryhmä

Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala: arkkitehti **Päivi Etelämäki** (pj.), arkkitehti **Juha Aaltonen**, arkkitehti **Kirsi Rantama** / **Matti Kaijansinkko**, arkkitehti **Tyko Saarikko**, **Kalevi Hinkkanen**, **Pentti Salo**, **Eero Nuotio**

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: **Leena Kalalahti** / **Paula Heikkinen**

Kaupunginkanslia: projektinjohtaja **Hannu Asikainen**, maisema-arkkitehti, projektinjohtaja **Pirjo Siren**

SAFA-tuomari: professori, arkkitehti SAFA **Pentti Kareoja**

ARKKI
TEHTUURI
KILPAILUT

KILPAILUKALENTERI

YLEISET KILPAILUT	ALOITUS	SISÄÄNJÄTTÖ
Tampereen Viinikanlahti	15.5.2019	**27.9.2019**
Töölöntori	4.6.2019	**11.10.2019**
Itä-Helsingin keskusta	17.6.2019	**25.10.2019**
Kangasalan Lamminrahkan koulu	19.6.2019	**5.11.2019**
Tampereen opiskelija-asuntosäätiön Vanha Domus	**11/2019**	**1/2020**

SISÄÄN JÄTETYT YLEISET KILPAILUT		
Uusi Kansallinen – Kansallismuseon lisärakennus	10.1.2019	4.4.2019
EUROPAN 15	18.3.2019	28.7.2019

KUTSUKILPAILUT		
Kumpulanmäki	11.4.2019	21.8.2019
Junatie – väyläympäristöstä kaupunkitilaksi	20.5.2019	**17.9.2019**
Oulun Hartaanselkä	20.5.2019	**25.10.2019**

MUUT KILPAILUT		
Kyläkeskuksen ideakilpailu opiskelijoille	**9/2019**	**12/2019**
Hyytiälän metsäasema,	**10/2019**	**1/2020**
ilmoittautumishakemukset hankintailmoituksen mukaisesti		

Julkisiin hankintoihin liittyvät kilpailut

HILMA*: www.hankintailmoitukset.fi,* SIMAP*: simap.ted.europa.eu*

Ajantasainen kilpailuinfo www.safa.fi/kilpailut

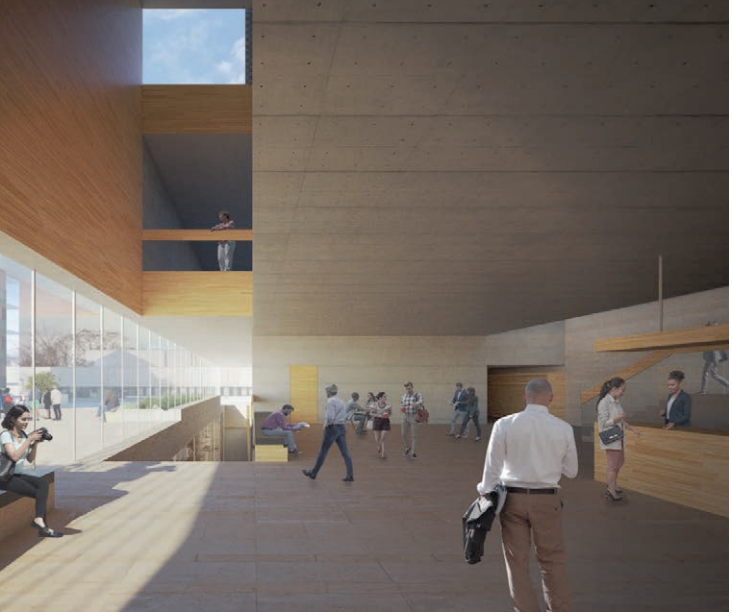

Uutta kulttuuri-rakentamista Poriin

Poriin suunniteltiin kulttuurirakennusten ja -tilojen kokonaisuus, jossa yhdistyy uutta ja vanhaa.

Porin kaupunki järjesti yleisen arkkitehtuurikilpailun Satakunnan Museon laajennuksen, Satakunnan Museon ja Porin taidemuseon uusien kokoelmatilojen, Porin lastenkulttuurikeskuksen sekä monikäyttöisten ja yhteisöllisten kulttuuritoimintaa palvelevien tilojen ja korttelin julkisten ulkotilojen suunnittelusta.

Kilpailuun saapui 73 ehdotusta. Osa ehdotuksista tarjosi korkeita näyttely- ja ravintolatorneja, joilla maanpäälliset osat saatiin paremmin sopimaan ympäristöön. Osa yhdisti kokoelma- ja varastotiloja suuriin laajarunkoisiin rakennusmassoihin, jotka nousivat ympäristöään suuremmiksi. Moni ehdotus luotti julkisivuissa lasin voimaan. Uudisrakennusten arkkitehtuurille haettiin tukea paikan teollisuusrakennusperinteestä, panimorakentamisesta, klassismista, modernismista ja erityisesti funkiksesta sekä Kaukoidän ja Väli-Amerikan kansojen arkkitehtuureista.

Onnistuneimmat ehdotukset sijoittivat kokoelma- ja varastotiloja maan alle siten, että museoiden keskinäiset yhteydet ja niiden tarvitsemat näyttely- ja opastuskierrot kyettiin ratkaisemaan kerralla. Näin maanpäällinen rakentaminen pystyttiin pitämään hyvässä suhteessa ympäristön arvorakennuksiin. Usein varmimman lopputuloksen toi uuden rakentamisen tyylillinen yhdistäminen Satakunnan Museon nykyiseen rakennukseen.

Parhaiksi arvioiduissa ehdotuksissa ulkotilat ja uuden museorakennuksen aulatoiminnot oli yhdistetty houkutteleviksi kokonaisuuksiksi, joissa ulko- ja sisätilojen rajat hämärtyivät.

Huolto ja varastot aiheuttivat hankaluuksia

Vain harvoissa töissä esitettiin toivottuja uusia ratkaisuja museoiden avoimen varaston järjestämiseksi. Lastenkulttuurikeskusta käsiteltiin vaihtelevasti. Onnistuneimmissa ratkaisuissa tilat oli sijoitettu suojaisiin paikkoihin, joissakin ehdotuksissa lastenkulttuurikeskukselle oli ehdotettu omaa rakennusta.

Erityisen haastavaksi osoittautui kokoelmatilojen huollon järjestäminen sujuvasti siten, että lastaus- ja vastaanottotilat sekä kokoelmavarastot sijaitsisivat samassa tasossa. Huollon kannalta parhaana ratkaisuna pidettiin yhteyden osoittamista Satakunnan Museon itäpuolelta, jolloin lastaustilat saatiin järjestetyksi varastojen kanssa samaan tasoon.

Monessa ehdotuksessa kaikki tarmo oli käytetty uudisrakennuksen suunnitteluun niin, että Satakunnan Museon nykyisen rakennuksen kehittäminen oli jäänyt toissijaiseksi. Onnistuneimmillaan museolle kehiteltiin uusia tiloja erillisiin raken-

nusosiin muun muassa vanhan museon länsipäädyn ulkopuolelle tai vesikattoalueelle siten, että kattolaajennus jäi selkeästi museon räystäslinjan sisäpuolelle ja laajennusosatkin uusien katosten varjoon ikään kuin sisäänvedettyinä rakennusosina. Joissain ehdotuksissa oli ansiokkaasti lähdetty etsimään ratkaisuja vanhan museorakennuksen avaamiseen terassien välityksellä lännen ja pohjoisen suuntaan.

Hotelli Otavan osalta parhaina pidettiin ratkaisuja, joissa arvorakennukselle oli annettu riittävästi tilaa eikä uudisrakennusta tuotu liian lähelle sitä. Uudisosan yhdistäminen Otavaan oli onnistunut vain harvoissa ehdotuksissa.

Voittajatyössä sopusuhtainen pari

Kilpailun voitti Arkkitehtitoimisto Piirta, tekijänä **Petri Piirta**. Voittajatyö *Puikkari* on kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtonisesti erityisen hallittu ehdotus. Uusi museorakennus ottaa ympäröivät rakennukset huomioon hienovaraisen elegantisti. Uudisrakennus tukee Satakunnan Museota ja muodostaa sille sopusuhtaisen parin.

Sisäänkäynti on sijoitettu liikenteellisesti erinomaisesti. Sisäänkäyntialue ja aula, ravintolasali ja Satakunnan Museon näyttelytiloihin johtavat portaikot on koottu kompaktisti yhteen. Ne on järjestetty toiminnot ja valvonta huomioiden verrattomasti.

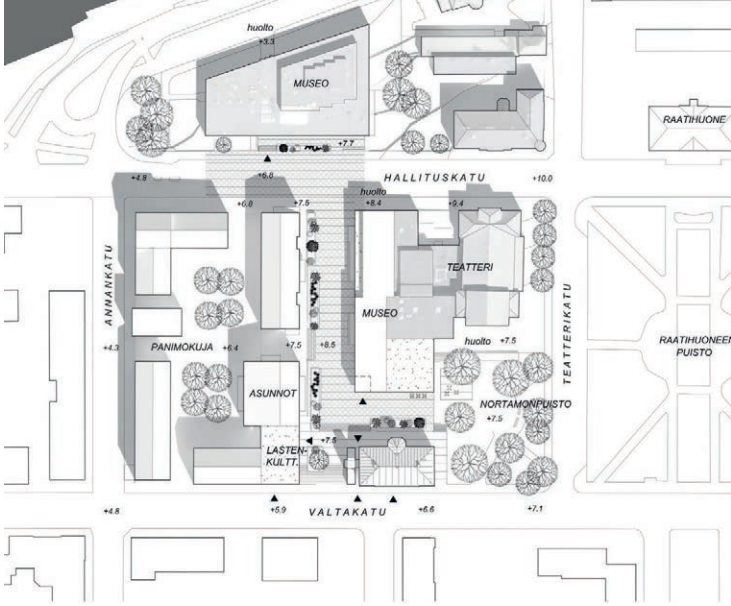

> Suunnittelun haasteellisimmaksi osuudeksi osoittautui suuren ohjelman sovittaminen historialliseen ympäristöön mielekkäällä tavalla.
> – Petri Piirta

Voittajaehdotus Puikkari, tekijänä Arkkitehtitoimisto Piirta.

Toisen palkinnon saanut ehdotus Polut, tekijöinä Ron Aasholm ja Maija Parviainen.

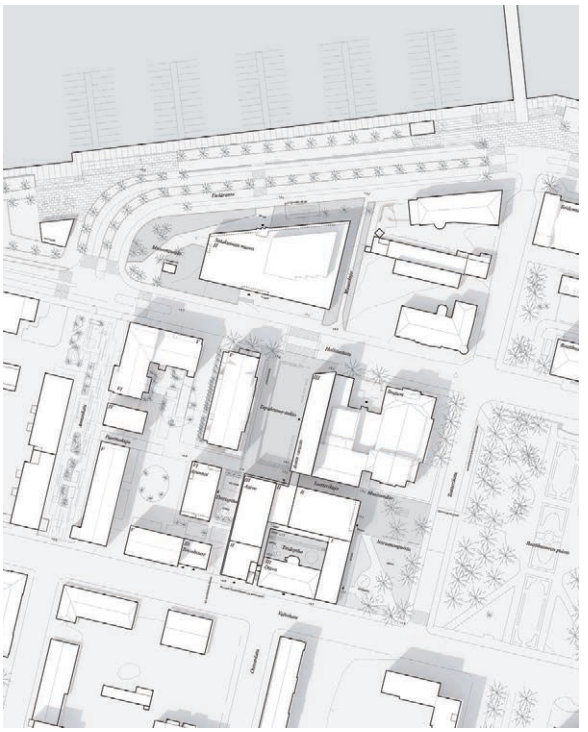

”

Toiseksi tullut *Polut* on toiminnallisesti ja arkkitehtonisesti mainio.

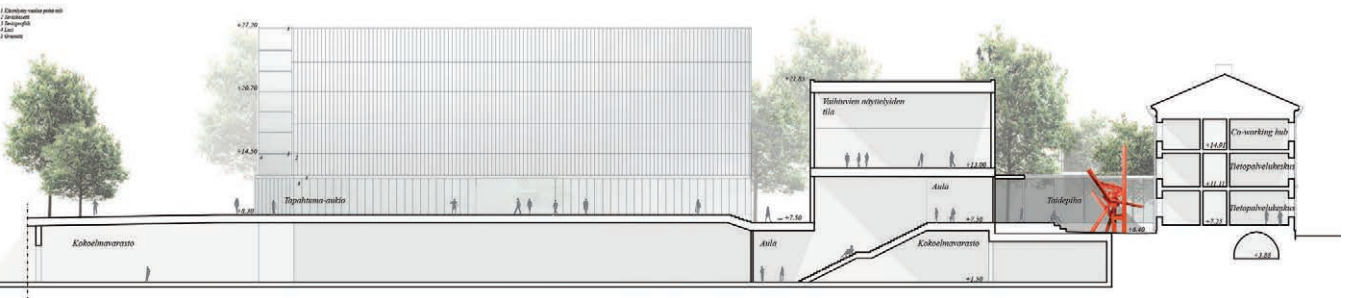

> Kolmanneksi tulleen ehdotuksen *Thesaurus Arctopolis* ansiot olivat kaupunkikuvalliset.

Thesaurus Arctopolis, tekijänä Arkkitehdit MY.

Satakunnan Museon vanhaa rakennusta ehdotetaan kunnostettavaksi. Uudet näyttelytilat yhdistyvät museoon maan alta. Lastenkulttuurikeskukselle ehdotetaan mittakaavallisesti ja toiminnallisesti hyvin harkittua kaksikerroksista rakennusta Hotelli Otavan viereen.

”Suunnittelun haasteellisimmaksi osuudeksi osoittautui suuren ohjelman sovittaminen historialliseen ympäristöön mielekkäällä tavalla”, Petri Piirta kommentoi.

Toiseksi taidepiharatkaisu

Toisen palkinnon voitti ehdotus *Polut*. Siinä uudisrakentaminen on sijoitettu osin kapeaan rakennusmassaan teatterin laajennuksen viereen ja osin Hotelli Otavan yhteyteen. Hotelli rakentuu eräänlaiseksi luostarin päärakennukseksi, ja sen edustalle muodostuva taidepiha muuntuu moderniksi luostaripihaksi. Taidepihan ympärille sijoittuvat muun muassa lastenkulttuurikeskus, Poriginal-gallerian näyttelytila sekä ravintola. Ratkaisu on toiminnallisesti ja arkkitehtonisesti mainio.

Puikkomaisen avoimen varaston ensimmäisen kerroksen lasijulkisivut avartavat visuaalisesti edustan tapahtuma-aukiota, ja ajatus varaston avaamisesta katutilaan on hieno. Ongelmana on, ettei museoilla ole juurikaan teoksia, jotka voitaisiin sijoittaa luonnonvaloon.

Kolmanneksi kipusi ehdotus *Thesaurus Arctopolis*. Sen kaupunkikuvalliset ansiot olivat ilmeiset: mittakaavaltaan ehdotus huomioi olevan rakennuskannan ja massoittelultaan teatterin sekä Hotelli Otavan. Ulkotilojen osalta ehdotus oli aavistuksen luonnosmainen.

Lunastuksen sai ehdotus *Iso Karhu*, joka sijoitti päänäyttelytilat maan alle. Maan päälle oli sijoitettu viisi noppamaista erikorkuista rakennusta. Toisen lunastuksen sai ehdotus *Makasiini ja museo*, joka muodosti Satakunnan Museon kanssa oivan parin.

Kunniamaininnat jaettiin rohkeille ja arkkitehtuurissaan ehdottomille töille *Kierre* sekä *Uusi Museo*.

Tapani Mustonen ja Pekka Vapaavuori

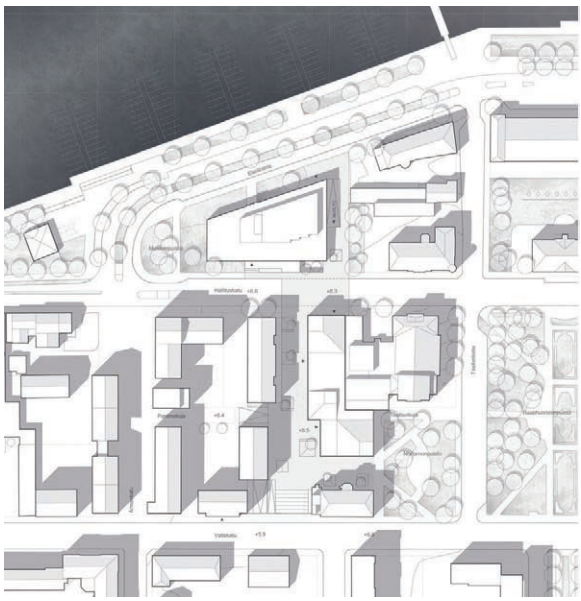

Iso Karhu (yllä) ja Makasiini ja museo (alla).

Kierre (yllä) ja Uusi Museo (alla).

Voittajat

1. palkinto *Puikkari*
Arkkitehtitoimisto Piirta
Tekijä: Petri Piirta

2. palkinto *Polut*
Tekijät: Ron Aasholm ja Maija Parviainen

3. palkinto *Thesaurus Arctopolis*
Arkkitehdit MY
Tekijät: Antti Moisala, Kimmo Ylä-Anttila
Avustajat: Sannamari Lankia, Maria Noksi, Tiia Kuisma, Henri Käpynen

Lunastus *Iso Karhu*
Tekijät: Juha Pietarla, Gerrie Bekhuis

Lunastus *Makasiini ja museo*
Lundén Architecture Company
Tekijät: Eero Lundén, Rubén Tomás Verde, Pauliina Kujala
Työryhmä: Hannele Cederström, Carmen Lee, Xudong Yan, Emmi Järä, Fia Tornberg, Minna Ahtiainen

Kunniamaininta *Uusi Museo*
Tekijät: Jalo Sippola, Matias Murole
Avustajat: Saku Kuittinen, Lauri Mikkola
Visualisoinnit: Mehran Nezamdoust, Tachra Studio

Kunniamaininta *Kierre*
KARISMA arhitektid
Tekijät: Kai Süda, Risto Parve, Martin Kinks, Margit Valma, Heldi Jürisoo, Marju Tammik

Palkintolautakunta

Porin kaupunki: **Mikko Nurminen**, kaupunkisuunnittelupäällikkö (pj.); **Risto Reipas**, asemakaava-arkkitehti; **Pentti Klemetti**, kaupunginarkkitehti; **Matti Karjanoja**, rakennusvalvontapäällikkö; **Katja Tuomala**, suunnitteluhortonomi; **Diana Bergroth-Lampinen**, kaupunginhallituksen puheenjohtaja; **Juha Vasama**, kunnanvaltuuston 3. varapuheenjohtaja
Porin lastenkulttuurikeskus: **Päivi Setälä**, johtaja
Satakunnan Museo: **Juhani Ruohonen**, johtaja
SAFA-tuomarit: **Tapani Mustonen**, **Pekka Vapaavuori**

IAET-kassa on nykyisin Korkeasti koulutettujen kassa KOKO

KORKEASTI KOULUTETTUJEN KASSA

TUULI KANERVA

Paikkoja olla ja ajatella

Leo Lindroos on perustajaosakas AS LL TK -arkkitehtitoimistossa yhdessä Tuuli Kanervan ja Antti Soinin kanssa. Lindroos valmistuu syksyllä arkkitehdiksi Aalto-yliopistosta.

Milloin sinulla heräsi kiinnostus arkkitehtuuriin?

– Olin noin seitsenvuotias, kun menin Lasten ja nuorten arkkitehtuurikoulu Arkkiin. Siellä aloin ymmärtää kaikkien huoneiden olevan jonkun suunnittelemia. Aloin havainnoida tilallisia asioita, mutta en heti tiennyt, että minusta tulee arkkitehti. Samaan aikaan olin kiinnostunut myös kuvataiteesta.

Lapsuudessani rakensin paljon majoja. Olen viettänyt kaikki kesät ja myös osan lapsuudestani Haminassa maaseudulla, missä oli mahdollista rakennella kaikenlaista ja tehdä erilaisia arkkitehtonisia kokeiluja.

Millaisia esikuvia sinulla on arkkitehtuurin alalla?

– Niitä on ollut todella monia. Totta kai Suomessa suuri esikuva on **Alvar Aalto**. Aalto itse ja muut kirjoittajat ovat avanneet hänen luovaa prosessiaan, mikä on tehnyt hänestä itselleni erityisen merkityksellisen esikuvan. Aalto on saanut minut näkemään arkkitehtuurin paitsi lopputuloksen myös työskentelyn kannalta.

Aalto on ollut esikuvallinen myös sen takia, että kuvataiteella on ollut suuri vaikutus hänen arkkitehtuuriinsa. Olen samaistunut Aallosta saamaani mielikuvaan arkkitehtina olemisesta, sillä siinä ei korostu pelkästään pragmaattisuus tai insinöörimäisyys vaan myös arkkitehtuuri taiteena. Ei kuitenkaan taiteena taiteen vuoksi vaan siltä kannalta, että pyritään tekemään jokin asia mahdollisimman hyvin.

Ihailen taiteilijoita ja arkkitehteja, jotka koettelevat taiteen rajoja ja ovat kyenneet ylläpitämään mielenkiinnon työhönsä koko elämänsä ajan. Tällaisia ovat esimerkiksi **David Hockney**, **David Byrne**, **Pietilät** ja **Shinohara**. He ovat pystyneet uusiutumaan, eivätkä he ole jääneet oman tuotantonsa vangeiksi.

Olet opiskellut Suomen lisäksi Sveitsissä Accademia di Architetturassa. Miten vertailisit Suomen ja Sveitsin opetusta?

– Sveitsissä opetus henkilöityy enemmän professoriin ja hänen kiinnostuksenkohteisiinsa. Kursseilla tarjoutuu tilaisuus nähdä maailma toisen silmin, mikä on aika avartavaa. Suomalaisessa opetuksessa hyvää taas on mahdollisuus kehittää omaa näkemystä, kun ei ole niin vahvoja auktoriteetteja.

Olet perustanut AS LL TK -arkkitehtitoimiston yhdessä Tuuli Kanervan ja Antti Soinin kanssa. Miksi oma toimisto?

– Kaikki lähti koulusta ja kilpailuista, joita teimme yhdessä. Ensimmäistä kertaa työskentelimme ryhmänä eräällä **Tuomas Toivosen** ja **Leonard Man** *Nordic Model* -kurssilla New Academyssa. Nyt olemme tehneet yhdessä noin kymmenen kilpailua.

Osallistuimme lähes kymmeneen kilpailuun ennen kuin pärjäsimme niissä. Vitsailimme, että teemme niitä hävitäksemme. Kilpailuehdotusten tekeminen on aina ollut enemmän hauskanpitoa. Silloin tekeminen itsessään on jo motivoivaa.

> Ihailen taiteilijoita ja arkkitehteja, jotka koettelevat taiteen rajoja.

Oman toimiston perustaminen on jollain tavalla ollut tavoitteenamme koko ajan.

Millaisista asioista haet inspiraatiota suunnittelutyöhön?
– Toivon, että ajan myötä voisin ottaa entistä enemmän inspiraatiota kaikesta mitä näen. Maalaaminen ja piirtäminen on ollut tosi tärkeä asia, koska siinä havainnoidaan ympäristöä ja pyritään muuntamaan kolmiulotteinen tilanne kaksiulotteiseen muotoon. Yhtäkkiä saattaa käydä niin, että alkaa nähdä tututkin asiat uudella tavalla.

Olimme esimerkiksi kerran kaverini kanssa purjehtimassa saaristossa ja aloin huomioida, millaisia tiloja tai tilasarjoja saaret muodostavat. Tai miten vaikkapa huonekalut järjestävät huonetta ja tekevät huoneita huoneen sisälle. Tällainen havainnointi voi muuttaa kaiken inspiraatioksi, ja silloin ei ole kyse enää pelkästään kiiltokantisista arkkitehtuurilehdistä tai vastaavasta.

Mitä mieltä olet suomalaisesta arkkitehtuurista ja rakentamisesta?
– Suomessa on tosi korkeatasoista arkkitehtuuria ja rakentamista. Kun päästää irti arkkitehtuurista pinnallisena ilmaisuna, voivat aiemmin ällöttäviltäkin vaikuttaneet asiat tuntua kiehtovilta. Asioista voi löytää eri puolia, jos niitä ei yritä nähdä tietyn kategorisoinnin kautta. Esimerkiksi jos jossain on käytetty epäekologista rakennustekniikkaa, ei kannata ajatella, että siitä ei voi oppia mitään. Haluan pystyä näkemään eri arvoja kaikessa, mitä me ihmiset teemme.

Miten Suomea voisi kehittää arkkitehtuurin keinoin?
– Suunnittelemalla ympäristöjä, jotka vastaavat niiden helposti ymmärrettäviin käyttötarkoituksiin mutta joilla olisi silti vielä sen ilmeisen käyttötarkoituksen ylittävä merkitys. Esimerkiksi väistökoulun tyylinen konttikoulu täyttää sen käyttötarkoituksen. Koulurakennus voi kuitenkin tarjota samalla neliömäärällä ja tilaohjelmalla niin paljon kaikkea muutakin. Arkkitehtuuri voi tarjota ihmisille paikkoja, joissa voi olla ja ajatella eri tavalla. Kehittäminen ei siis olisi pelkästään materialistista vaan antaisi puitteet myös henkiseen hyvinvointiin.

Mitä puuhailet vapaa-ajallasi?
– Olen joskus aikaisemmin harrastanut meditointia, mutta viime aikoina olen vaihtanut sen joogaan. Sen voi tavallaan laskea myös intohimoksi. Jooga tuntuu asialta, joka muuttaa koko tapaa olla olemassa ja havainnoida.

Taavi Lindfors

safa.fi

ammattipäivä 2019

Maankäyttö- ja rakennuslaki

6.11.2019 Helsingissä

Verkossa

Ilmainen

SAFAn jäsenille

Vältä arkkitehtuurislangia – ja muita vinkkejä viestintään

Arkkitehtuurikeskustelu on vilkastumaan päin, niin perinteisessä kuin sosiaalisessa mediassa. Ei siis ihme, että ATL:n, Archinfon ja SAFAn yhteiseen 3A Talks -tilaisuuteen tuli runsaasti kuulijoita, kun aiheena oli arkkitehtuuri ja viestintä.

Vinkkejä ja ohjeita arkkitehtuuriviestintään jakeli pitkän linjan arkkitehtuuritoimittaja **Paula Holmila**, joka on uurastanut alalla, tv-ohjelmista *Helsingin Sanomiin*, vuodesta 1985 lähtien. Pitkän aikaperspektiivin lisäksi Holmilalla oli jaettavanaan varsin konkreettisia neuvoja arkkitehtuurista tiedottaville toimistoille, arkkitehdeille ja arkkitehtuuriorganisaatioille.

> Vielä 1980-luvulla arkkitehdit keikkuivat ammattien arvostusvertailussa kärjessä, jopa ennen lääkäreitä.

– Kestotavoitteeni arkkitehtuuritoimittajana on arvioida ja kirjoittaa arkkitehtuurista niin, että se sekä on ymmärrettävää kaikille että tyydyttää ammattilaisia, viljelemättä arkkitehtuurislangia, Holmila kertoi.

Irti syntipukin roolista

Vaikka parin viime vuoden aikana olemme saaneet lukea iloisia arkkitehtuuriuutisia esimerkiksi Amos Rexin ja Oodin valmistumisen yhteydessä, useimmat rakentamista tai arkkitehtuuria sivuavat kirjoitukset ovat vireeltään negatiivisia. Vielä 1980-luvulla arkkitehdit keikkuivat ammattien arvostusvertailussa kärjessä, jopa ennen lääkäreitä. Nyt arkkitehdit löytyvät arvostuslistojen häntäpäästä.

– On harmillista nähdä, kuinka arkkitehdit kerta toisensa jälkeen joutuvat syntipukin rooliin rakennusvirheistä ja hometaloista kirjoitettaessa, vaikka läheskään kaikki ongelmat eivät johdu arkkitehtuurisuunnittelusta, Holmila totesi.

– Muita median vakioaiheita ovat rakennusten purkuprojektit ja kaavoitusaiheiset jutut, joissa toimittajien soisi tuntevan kaavoituksen prosesseja syvällisemmin.

TAAVI LINDFORS

Suomessa arkkitehtuurista kirjoittavat useimmiten yleistoimittajat, mikä on kaukana ihanteellisesta tilanteesta. Esimerkiksi *Guardianin* tai *New York Timesin* laajoihin, arkkitehtuuriin erikoistuneisiin avustajakuntiin verrattuna on selvää, että alan asiantuntemukselle olisi suomalaisessa mediassa kysyntää.

Ikävien uutisten noustessa pintaan arkkitehdit usein vaikenevat. Holmilan mukaan tämä on väärä taktiikka.

– Arkkitehtien ja arkkitehtuuriorganisaatioiden pitää osallistua keskusteluun aktiivisesti. Muuten keskustelua käyvät aivan muut. Paras taktiikka on esiintyä kiihkottoman neutraalisti – ja ymmärrettävästi, Holmila sanoi.

– Jonkinlaisille rakennusalan mainetalkoille olisi kysyntää, vaikka yhteistyössä insinöörijärjestöjen kanssa. Olisi katkaistava negatiivisen kirjoittelun kierre, joka sosiaalisessa mediassa yltyy välillä uskomattomiin mittasuhteisiin.

Purkuvimma kuriin

Yhdeksi viime aikojen uutisaiheeksi on noussut taantuvien kuntien tyhjiksi jäävien julkisten rakennusten kohtalo. Kuluneen kevään ja kesän aikana vanhan korjaamisesta ja purkamisesta on keskusteltu paljon, ja mediassa on nähty myös SAFAn kannanottoja.

Voidaanko kuntotarkastajien korjauskelvottomaksi julistamat 1980-luvun rakennukset noin vain purkaa? Paula Holmilan mukaan SAFAn ja muiden arkkitehtuuriorganisaatioiden pitäisi puuttua tilanteeseen nykyistä tiukemmin, kirjelmöimällä suoraan kuntiin ja Kuntaliittoon.

– Kuntotarkastajat käyttävät maassamme suhteetonta valtaa. On kestämätöntä, että lyhyen kurssin aihepiiristä käyneet tarkastajat pääsevät tekemään peruuttamattomia päätöksiä. Kuntotarkastajilta pitäisi mielestäni edellyttää korkeakoulutasoista koulutusta.

Toinen konkaritoimittaja **Marja Salmela** muistutti yleisön joukosta, että kunnissa tilanteet eivät ole yleensä yksinkertaisia. Tyhjien tilojen uusiokäyttö voi olla taloudellisesti hankala yhtälö.

– Arkkitehdit voisivat toimia näissä tilanteissa aktiivisina ratkaisujen esittäjinä, Salmela ehdotti.

Yleisökeskustelusta nousi hyviä ehdotuksia arkkitehtien julkisuuskuvan kohentamiseen: arkkitehteja kolumnisteiksi päivälehtiin, viestinnän ja sosiaalisen median koulutusta arkkitehdeille ja asiantuntevia tietoiskuja arkkitehtuurista ja kaavoituksesta kirjoittaville toimittajille. Tilaisuudessa oli kuulolla arkkitehtien lisäksi useita arkkitehtuuriorganisaatioiden ammattiviestijöitä, joten toivottavasti näemme ideoiden jalostuvan syksyn mittaan konkretiaksi.

Päivi Virtanen

Arkkitehti, viesti näin

- **Vältä epämääräisiä kirjainyhdistelmiä.** Pelkät toimistojen kirjainyhdistelmänimet ovat epäinformatiivisia ja johtavat pahimmillaan siihen, ettei suunnittelijaa mainita lainkaan.
- **Käytä selkokieltä.** Arkkitehtislangin viljely luo ylimielisen kuvan ja herättää lähinnä ärtymystä.
- **Valitse hankkeen puhemies.** Vaikka arkkitehtuuri on yhteistyötä, jonkun pitää olla julkisuudessa projektin kasvot. Päivälehdet eivät julkaise pitkiä suunnittelijaluetteloita.
- **Tiedota ajankohtaisesti.** Toimituksissa keskeinen uutiskriteeri on ajankohtaisuus – hankkeen yhteiskunnallisen merkittävyyden lisäksi.
- **Tiedota säännöllisesti.** Vaikka aiheesi ei aina ylittäisi uutiskynnystä, säännöllisesti tiedottamalla pidät toimittajat ajan tasalla tekemisistäsi – ja muistutat olemassaolostasi.
- **Älä mykisty virheistä.** Jos uutisoitu virhe pitää paikkansa, myönnä se, tutki nopeasti, mistä se johtui, ja kerro syy mahdollisimman pian ja avoimesti. Älä koteloidu ja jätä vastaamatta viesteihin tai puhelimeen.
- **Pieni toimisto: verkostoidu!** Jos toimiston pienistä resursseista ei tahdo riittää aikaa tai rahaa viestintään, mieti, voitko tehdä viestintäyhteistyötä joko muiden suunnittelutoimistojen kanssa tai rakennushankkeen muiden toimijoiden kanssa. Mediaviestintää voi myös ulkoistaa.

> Ikävien uutisten noustessa pintaan arkkitehdit usein vaikenevat.

Arkkitehtuuri oppimisen asialla

Millä tavoin arkkitehtuuri voi tukea oppimista? Tätä pohdittiin heinäkuussa Porin SuomiAreenalla Archinfon, ATL:n ja SAFAn järjestämässä keskustelutilaisuudessa.

SuomiAreenan teemana tänä vuonna oli tulevaisuuden osaaminen ja innovaatiot. Archinfon, ATL:n ja SAFAn järjestämässä *Buustaa oppimista arkkitehtuurilla!* -tilaisuudessa alustivat AOR Arkkitehtien arkkitehti **Arto Ollila**, Uudenkaupungin sivistys- ja hyvinvointikeskuksen rakennushankkeen projektipäällikkö **Marko Kivistö** ja Metropolian rehtori **Riitta Konkola**. Kommentaattorina kuultiin Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry:n pääsihteeri **Rosa Meriläistä**.

Kouluympäristö muuttuu

Peruskoulujen uudistunut opetussuunnitelma heijastuu vääjäämättä myös oppimistiloihin. Osallistava oppiminen lisääntyy, ja perinteisistä oppiaineista siirrytään enemmän ilmiöpohjaiseen opettamiseen. Arto Ollila kertoi AOR Arkkitehtien osallistaneen Jätkäsaareen juuri valmistuneen uuden koulun suunnittelussa niin opettajia kuin oppilaita. Oppilaille esimerkiksi teetettiin kysely siitä, mitä asioita he tulevalta koululta toivovat.

Jätkäsaaren koulussa perinteisten luokkatilojen oheen on rakennettu kokeilevampia tiloja. Seinien sijaan osa tiloista rajataan verhoilla, kalusteilla ja siirtoseinillä. Lisäksi rakennuksen värit ja materiaalit on pyritty pitämään yksinkertaisina, jotta käyttäjät saavat muokata tilat itsensä näköisiksi. Suunnittelussa on jätetty mahdollisuus tilojen helpolle muokkaamiselle.

Myös Metropolian Myllypuron kampuksella tiloja on rajattu poikkeavasti. Kampuksella on käytetty esimerkiksi paljon lasiseiniä, joista näkee toisiin tiloihin. Riitta Konkola mainitsi Metropolian tavoitteisiin kuuluvan yhteisöllisyyden ja avoimuuden, joita tilat hienosti tukevat.

Myllypuron kampus on esimerkki siitä, miten arkkitehtuuri voi pedagogisesti edistää oppimista. Kampuksella opiskellaan rakennusalaa, joten esimerkiksi rakennuksessa olevat putket ja laitteet ovat lasiseinien takana näkyvillä. Myös lämmönjakohuone on tarkoituksella rakennettu niin suureksi, että tilaan mahtuu kokonainen opiskelijaryhmä.

Vapautta ja yhteisöllisyyttä

Marko Kivistö korosti pohdiskelevassa puheenvuorossaan, että on tärkeää tarjota ihmisille mahdollisuuksia löytää tie omien vahvuuksiensa äärelle ja keino toteuttaa sitä kautta unelmiaan. Tämä tavoite on huomioitu Uudenkaupungin uuden sivistys- ja hyvinvointikeskuksen suunnittelussa.

– Yhä edelleen suurimmalla osalla koululaisista opetus tapahtuu perinteisessä luokkahuoneessa, jossa oppilaat istuvat kasvot kohti opettajaa. Tästä on vielä pitkä matka siihen, että oppilaiden luontainen luovuus pääsisi laajemmassa mittakaavassa kunnolla esiin, Rosa Meriläinen muistutti.

Hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite tehdä kouluista oppimisen lisäksi harrastamisen ympäristöjä. Tämä puolestaan tuo mahdollisuuksia lisätä Kivistön korostamaa vapautta.

Osallistavuus suunnittelussa ei kuitenkaan aina sovi yhteen esimerkiksi sääntelyn ja rahaan liittyvien rajoitusten kanssa.

– Käyttäjien kuulemisen tarkoituksena on enemmänkin luoda yhteisöllisyyttä ja fiilistä, että kaikki ovat suunnittelussa ainakin jollain tavalla mukana, totesi Ollila.

Taavi Lindfors

> Yhä edelleen suurimmalla osalla koululaisista opetus tapahtuu perinteisessä luokkahuoneessa, jossa oppilaat istuvat kasvot kohti opettajaa.
> – Rosa Meriläinen

TAAVI LINDFORS

Eeva Astala mukaan Archinfon tiimiin

TIMO WRIGHT

Arkkitehtuurin alan asiantuntija- ja opetustehtävissä pitkään työskennellyt Eeva Astala aloitti elokuussa Archinfon yhteiskunnallisen vaikuttamisen asiantuntijana.

Eeva Astala täydentää Arkkitehtuurin tiedotuskeskus Archinfon tiimiä keskittymällä yhteen sen strategisista painopistealueista, arkkitehtuurin aseman ja yhteiskunnallisen näkyvyyden vahvistamiseen. Astalan vastuualueisiin kuuluu erityisesti arkkitehtuuripolitiikka, vaikuttajaviestintä ja arkkitehtuurikasvatuksen edistäminen. Hän muun muassa osallistuu juuri käynnistyneen uuden arkkitehtuuripoliittisen ohjelman laatimiseen.

Astalalla on työkokemusta arkkitehtuurin läänintaiteilijana, arkkitehtuurikasvattajana ja kulttuurituottajana. Hän on tehnyt vaikuttamistyötä myös kaupunkiaktiivina. Hän on esimerkiksi koordinoinut Urbaaneja asumismessuja, Dodo ry:n ekologista kaupunkiasumista esittelevää festivaalia ja ollut järjestämässä Maata pitkin -matkamessuja.

– Astalan monipuolinen asiantuntijuus, osallistava ja verkostoiva työote sekä kokemus erilaisten hankkeiden ideoijana ja käynnistäjänä luovat vahvan pohjan arkkitehtuurin yhteiskunnallisen merkittävyyden esiintuomiseksi, sanoo Archinfon toiminnanjohtaja **Hanna Harris**.

Astala on valmistunut taiteen maisteriksi Aalto-yliopiston taidekasvatuksen opintosuunnasta ja opiskellut kolme vuotta myös arkkitehtuuria. Arkkitehtuurin läänintaiteilijana hän osallistui monialaisten oppimiskokonaisuuksien kehittämiseen ja taiteen perusopetuksen OPS-työryhmään. Arkkitehtuuri- ja kuvataideopettajana hän on toiminut muun muassa Lasten ja nuorten arkkitehtuurikoulu Arkissa ja taidekeskus Annantalossa.

– Näen arkkitehtuurin merkityksen ratkaisevana kestävän tulevaisuuden kannalta. Tavoitteeni on lisätä arkkitehtuurista käytävää keskustelua, arkkitehtuurin ymmärrystä ja kiinnostusta rakennettua ympäristöä kohtaan erilaisissa, yllättävissäkin yhteyksissä, sanoo Eeva Astala.

SUOMI AREENA

Buustaa oppimista arkkitehtuurilla! oli SuomiAreenan innovatiivisin tilaisuus

Arkkitehtuurin tiedotuskeskus Archinfo, Arkkitehtitoimistojen liitto ATL ja Suomen Arkkitehtiliitto SAFA järjestivät SuomiAreenalla tilaisuuden, jossa kuultiin case-esityksiä ja keskusteltiin siitä, millaisia mahdollisuuksia arkkitehtuuri voi luoda oppimiselle. Heinäkuussa järjestetyn SuomiAreenan teemana oli tulevaisuuden osaaminen ja innovaatiot.

Buustaa oppimista arkkitehtuurilla! -tilaisuus valittiin SuomiAreenan innovatiivisimmaksi keskusteluksi. Palkinnon myöntämisen perusteena oli keskustelutilaisuuden ajankohtainen aihe, mielenkiintoinen näkökulma ja onnistunut toteutus. Lisäksi tilaisuutta kehuttiin napakkuudesta, konkreettisista tosielämän esimerkeistä ja audiovisuaalisuudesta. Palkintona tilaisuuden järjestäjät saavat osallistua maksutta ja ilman hakuprosessia vuoden 2020 SuomiAreenaan.

Vähä-Kiljavan Kasino täytti pyöreitä

SAFAn lomakodissa Vähä-Kiljavalla juhlittiin lauantaina 3.8.2019 Kasinon 80-vuotispäivää.

Nurmijärven Uutiset oli haastatellut etukäteen Vähä-Kiljavan hoitokunnan puheenjohtajaa **Riikka Ahosta** ja pitkäaikaista mökkiläistä ja remonttimiestä **Harri Hagania**. Ensimmäistä kertaa nurmijärveläiset kutsuttiin tutustumaan Kasinoon ja majoitusrakennukseen – ajatuksena oli samalla markkinoida Kasinoa vuokrattavana juhlapaikkana. Kahville tulikin kolmisenkymmentä vierasta, joukossa Kasinolla vuonna 1940 syntynyt Vähä-Kiljavan talonmiehen poika **Reijo Sirén**.

SAFAn puheenjohtaja **Henna Helander** toivotti safalaiset tervetulleeksi nostamalla esiin hyvyyden ja kauneuden, jota vaatimaton mutta kaunis ja ekologinen Vähä-Kiljava edustaa. Harri Hagan piti kiinnostavan esityksen Vähä-Kiljavan historiasta ja luontoarvoista. Kiljavannummi kuuluu valtakunnalliseen harjujensuojelu- ja Natura 2000 -ohjelmaan, ja aluetta rajaa pirunpelto, jääkauden aikainen jyrkkä kivikko.

Yhdessä ponnistellen

Rakennushallituksen pääjohtaja **Väinö Vähäkallio** lahjoitti vuonna 1937 SAFAlle lähes 30 hehtaarin alueen Sääksjärven rannalta, Nurmijärven ja Hyvinkään rajalta. Juhlallisesti nimetty Kasino sekä viereinen hotelli rakennettiin **Hugo Harmian** kilpailuvoiton mukaisesti. Sittemmin hotellia on alettu kutsua vaatimattomasti majoitusrakennukseksi, mutta Kasinon nimi on säilynyt.

Rakentaminen oli SAFAlle valtava ponnistus, sillä liitossa oli tuolloin vain parisensataa jäsentä. Lahjoituksia kerättiin niin jäseniltä kuin yrityksiltäkin. SAFA joutui ottamaan pankkilainaa, jonka hallituksen jäsenet henkilökohtaisesti takasivat. **Jussi Paatelan** suunnitteleman Kiljavannummen keuhkotautiparantolan työmaalta saatiin ylijäämäbetonia, josta lautaverhoillut Kasino ja majoitusrakennus on tehty.

Rakennukset saatiin käyttökuntoon 11. pohjoismaista arkkitehtikokousta varten 20.6.1939. Ohjelmassa kuvailtiin paikkaa lennokkaasti: ”…samaan erämaahan, jossa seitsemän veljestä kamppailivat epätasaista taisteluaan susia, karhuja ja härkiä vastaan, ja johon on myös Suomen Arkkitehtiliitto viimeisinä aikoina asettunut asumaan…”.

Vähä-Kiljavalla oli tosiaan ”veljekset” eli hoitokunta, joka huolehti käytännön asioista. Ensimmäiseen hoitokuntaan kuuluivat **Aulis Blomstedt**, **Yrjö Lindegren**, **Kaj Englund**, **Yrjö Dunderfelt**, **Hugo Harmia** ja **Aarne Ervi**.

Kasinon 80-vuotisjuhliin valmistauduttiin perinteisesti talkoilla. Saliin rakennettiin akustoiva puupaneeliseinä ja ommeltiin verhot, maalattiin takkahuoneen kattolevyt, seinät ja takka, ja wc siistittiin maalaamalla ja puhdistamalla seinä- ja lattialaatat. Väliovien sekä ikkunankarmien maalia yritettiin raaputtaa, mutta maalinpoisto ei onnistunut käsipelillä – juhlissa keskeneräisiä töitä selitettiin meneillään olevalla remontilla.

Toivottavasti Vähä-Kiljava houkuttelee safalaisia myös jatkossa. Käytettävissä on huoneita Kasinossa ja majoitusrakennuksessa sekä kaksi mökkiä.

Pirkko-Liisa Schulman

Ateljee v. 1960.

JUKKA KULLBERG

Olohuone v. 2019.

Uniikki ateljeekoti Porvoossa

Erik Kråkström suunnitteli vuonna 1959 taiteilijaparis-kunta Karin ja Åke Hellmanille ateljeen ja kodin Porvoo-seen. Rakennus ja sen sisustus ovat edelleen lähes alku-peräisessä asussa. Ateljeetalon tulevaisuus on avoin.

Karin ja Åke Hellman olivat muuttaneet Porvooseen so-dan jälkeen saatuaan molemmat kaupungista piirus-tuksenopettajan viran, jolla turvattiin perheen talous. 1950-luvun lopulla Hellmanit halusivat muuttaa pois ahtaas-ta kerrostaloasunnosta ja rakentaa itselleen pysyvän kodin ja ateljeen. Arkkitehdiksi valikoitui Erik Kråkström, perhetuttu ja Karin Hellmanin koulutoveri Kokkolasta.

Erik Kråkström (1919–2009) suunnitteli kirkkoja ja niiden restaurointeja, koulu- ja asuinrakennuksia sekä teollisuus- ja toimistorakennuksia. Pientaloja Kråkström suunnitteli vähem-män, mutta Hellmanien ateljeetalo on niistä hieno esimerkki.

Talolle löytyi tontti kaupungin eteläosasta. Rakennus on si-joitettu kadun varteen, ja valtaosa tontista rakennuksen lou-naispuolella on koskematonta, jyrkkää kalliorinnettä ja män-nikköä.

Kadun puolella ateljee kohoaa kuuden metrin korkuisena massana, jonka yläosa on ikkunaa. Talon sisäänvedetty sisään-käynti asuintiloihin ja autotalli muodostavat ateljeeosaa ma-talammat, pulpettikatoin katetut massat. Kadulle näkyvät päädyt ovat täysin ikkunattomat. Julkisivut ovat tummaksi kä-siteltyä pystylaudoitusta. Talo pelkistettyine ja umpinaisine katujulkisivuineen oli erikoisuus, jota kaupunkilaiset alkoivat kutsua Hellmanien ladoksi.

Talon pohjapiirros on ryhdikäs ja selkeä. Kadun puolelle si-joittuvat yläikkunoin valaistu suuri ateljee, sisääntuloaula ja yhteiset tilat. Pihan puolella ovat rivissä keittiö, olohuone sekä kolme makuuhuonetta, jotka kaikki avautuvat nauhaikkunoin lounaaseen. Näitä rakennuksen kahta vyöhykettä erottavat muutaman portaan tasoero, käytävä ja kaapisto, joka avautuu osittain ateljeen suuntaan, osittain asuintilojen suuntaan. Asuinhuoneista on avarat näkymät kalliorinteeseen ja Por-voonjoen suiston linnustonsuojelualueelle.

Hellmanien talo rakennettiin osittain hartiapankkityönä. Puurunkoisen rakennuksen lämpöeristeenä on sahanpurua. Suuren ateljeen katto on kannatettu työmaalla tehdyin risti-koin. Rakennusvaiheessa on tehty joitakin muutoksia alku-peräisiin rakennuslupapiirustuksiin: sauna ja pannuhuone ovat vaihtaneet paikkaa, yksi makuuhuoneista on suunnitel-tua suurempi, ja julkisivujen vaakalaudoitus on vaihdettu pys-tylaudoitukseen.

Puun lisäksi sisustusmateriaalina on käytetty aikakauden uutuutta, lastulevyä, jota Suomessa alettiin valmistaa vuonna 1956. Sitä on käytetty asuinhuoneiden seinäpintoina sekä liu-kuovien, kaapistojen ja hyllystöjen materiaalina. Toinen ajalle tyypillinen levy on ohut kovalevy, josta on itse tehty keittiö- ja vaatekaapistojen liukuovet.

Karin Hellman kuoli vuonna 2004, ja Åke Hellman asui ta-lossa yksin vuoteen 2017, jolloin hän 102-vuotiaana menehtyi. Heidän perillisensä eivät voi ottaa ateljee- ja asuinrakennusta omaan käyttöönsä, mutta he toivovat, että se voisi edelleen palvella luovaa toimintaa.

Jukka Kullberg

Aallon visio elää Helsingin nykykeskustassa

Töölönlahden aluetta on viime vuosina myllätty, viimeksi keskustakirjasto Oodin valmistumisen yhteydessä. Alvar Aallolla oli jo 60-luvulla ratkaisu alueen kehittämiseen.

> Aallon keskusta oli itsenäisen Suomen pari Engelin keskustalle.
> – Jussi Rautsi

Helsingin keskustan suunnittelullista problematiikkaa on yritetty ratkaista kautta aikojen. Alvar Aalto laati 1960-luvulla Helsingin keskustasuunnitelman eli Töölönlahden, Kampin ja Pasilan alueen kokonaisratkaisun. Lupaavan alun saanut suunnitelma törmäsi 60-luvun kulttuuri-ilmapiiriin, muuttuneisiin suunnitteluihanteisiin sekä Helsingin kuntapoliittiseen järjestelmään.

Aallon toimistossa työskennellyt **Jussi Rautsi** muistelee ajanjaksoa: ”Helsingin uuden keskustan piti kruunata Aallon elämäntyö. Aallon keskusta oli itsenäisen Suomen pari **Engelin** keskustalle.”

Rautsi on tehnyt pitkän uran ympäristöministeriön kaavoitus- ja rakennusasioissa virkamiehenä ja ympäristöneuvoksena. Hän työskenteli Aallon toimistossa vuosina 1968–1978.

Vastassa vihaiset nuoret ja virkakoneisto

Kaikki alkoi vuonna 1959, kun Helsingin keskustan asemakaavatoimikunta antoi Aallon tehtäväksi keskustan asemakaavan kehittämisen. Vuonna 1961 suunnitelman ensimmäinen versio oli valmis.

Suunnitelman keskeiset elementit olivat Töölönlahti ja sen vesipeili, julkisten rakennusten sarja ja Vapaudenkatu, joka rakennettaisiin maasiltana rautatien päälle. Töölönlahden eteläpäätyyn Aalto sijoitti Terassitorin, suuren kolmiportaisen betonikannen, jonka alle tulisi kauppakeskus sekä paikoitustilaa. Itse kansi toimisi julkisena aukiona. Aalto liitti suunnitelmaan myös Kampin liike- ja matkakeskukset sekä sijoitti ratapihan Pasilaan.

Suunnitelma otettiin hyvin vastaan, ja lehdistössä se sai pääasiassa positiivisia arvioita. Se esiteltiin myös *Arkkitehti*-lehdessä.

Kaikki eivät kuitenkaan olleet vakuuttuneita. Vastarintaan nousi ryhmä nuoria arkkitehteja, niin sanotut 60-luvun vihaiset nuoret miehet. Ryhmä oli aseistautunut marxilaisella teologialla sekä aikakauden muotitermeillä, kuten ”konstruktivismi” sekä ”järjestelmäarkkitehtuuri”.

Rautsi muistelee: ”Tilanne oli täynnä jännitettä eri suunnittelutapojen välillä. Jalankulkukeskusta oli tulossa Kööpenha-

Alvar Aalto esittelee keskustasuunnitelman pienoismallia William Lehtiselle Munkkiniemen toimistossa.

Helsingin keskustasuunnitelma pohjoisesta katsottuna. Vasemmalla rautatien päällä kulkeva Vapaudenkatu. Oikealla on julkisten rakennusten sarja, ja Töölönlahden eteläpäädyssä näkyy kolmiportainen Terassitori.

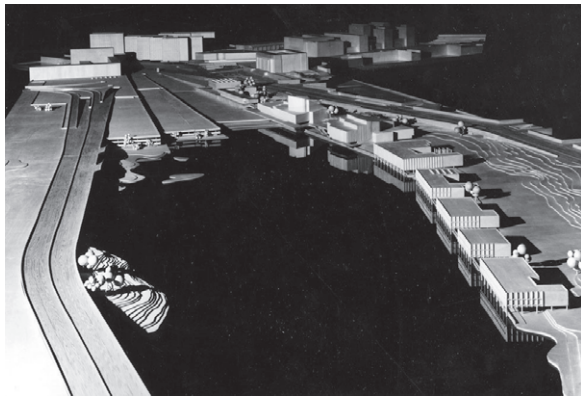

KUVAT: ALVAR AALTO -SÄÄTIÖ

UUTUUSKIRJA

Rakentamismääräykset ja suunnittelija

Suomen rakentamismääräyskokoelman uudistus saatiin päätökseen 2017. Muutoksia on paljon, ja suunnittelijan on tärkeää tunnistaa ne.

Kirja on havainnollinen ja selkeä tietopaketti uusien määräysten vaikutuksista käytännön suunnittelutyöhön.

240 s., 132 € (sis. alv)

RAKENNUSTIETO›
www.rakennustietokauppa.fi

minasta. Aaltoa arvosteltiin rajusti elitismistä, koska hän pisti keskustaan konserttitaloja ja oopperaa. Nuoret arkkitehdit pitivät Otaniemeäkin kivikautisena."

Pian vastustajia alkoi löytyä myös kaupungin virkakoneistosta. Tilanne muuttui sekavaksi. Aallon ehdottamien liikenneratkaisujen katsottiin olevan liiallisia ja suosivan yksityisautoilua. Ympäristöliike nousi vastustamaan Vapaudenkatua.

Vapaudenkatu saa Rautsilta ymmärrystä: "Se olisi ratkaissut Helsingin kantakaupungin liikenteen perusongelman eli Mannerheimintien ja Hämeentien yliraskaan liikennekuormituksen. Liittyy nykyaikaankin, sillä Hämeentien liikennettä ollaan rajoittamassa ilman, että olisi paikkaa, mihin se siirtyy."

Perusajatukset edelleen samat

Aalto otti palautteen vastaan ja laati suunnitelmasta uusia versioita. Työn alkuperäinen fokus alkoi kuitenkin hämärtyä. 1970-luvun alkupuolella alkoi näyttää siltä, että suunnitelmaa ei koskaan toteutettaisi.

Aalto koki, että virkamiehet ja nuori arkkitehtipolvi yrittivät sabotoida hänen elämäntyönsä. Tämä yhdessä heikkenevän terveyden kanssa teki Aallon viimeisistä vuosista raskaita.

Vuonna 1976 Helsingin kaupunginhallituksessa päätettiin, että Vapaudenkatua ei rakenneta. Rautsin mukaan suunnitelman kaatuminen liittyi ennen kaikkea Helsingin hallinnollisen järjestelmän kyvyttömyyteen.

"Helsingin keskustan perusasiat allekirjoitti Venäjän tsaari. Itsenäisyyden kuntapoliittinen systeemi ei ole kyennyt tekemään vastaavia isoja päätöksiä."

Alvar Aalto kuoli 11.5.1976. Samalla päättyi keskustasuunnitelman kehittely.

"Se hiipui, siitä ei ollut enää sen kummemmin puhetta. Ja kyllä yhtälössä oli vaikeita muuttujia, kuten Terassitori. Mitä niillä kansilla olisi ollut? Helsingissä on muutenkin liian isoja toreja."

Keskustasuunnitelman perusajatukset ovat kuitenkin nähtävillä Helsingin nykyisessä kaupunkitilassa. Finlandia-talo, Sähkötalo ja Ooppera kuuluivat Aallon visioon. Kampin matkakeskus sisältyi suunnitelmaan. Töölönlahden eteläpääty noudattaa Aallonkin vaalimaa avoimen kaupunkitilan periaatetta, ja keskustakirjasto Oodi täydentää julkisten kulttuurirakennusten sarjan. Käyttäjälähtöisenä suunnittelijana Aalto olisi tyytyväinen ainakin siihen, että kansalaiset ovat ottaneet Töölönlahden kulttuurirakennukset omakseen.

"Nykyiset rakennukset ovat hyviä ainakin sillä mittarilla, että ne ovat täynnä ihmisiä. Ja se on hyvä mittari", Rautsi sanoo.

Samuli Paitsola

Arkkitehti-lehden muodonmuutos

Arkkitehtiuutisten numerossa 8/2018 oli **Osmo Lapon** hauska kolumni ”Kirmon vasen suora”. Se käsitteli *Arkkitehti*-lehden 1960-luvun numeroita. Päätoimittajana oli silloin **Kirmo Mikkola**, avustajina **Sakari Laitinen** ja **Matti Seppänen**. Kimpi oli noin 30-vuotias intomielinen maailmanparantaja, avustajat vielä nuorempia.

Selailin muistini virkistämiseksi näitä *Arkkitehti*-lehtiä. Niiden taitto ja myös sisällön painavuus kertovat päätoimittajan yleissivistyksestä. Lehti jatkaa Kirmon edeltäjän **Nils Erik Wickbergin** linjalla: grafiikka ja taitto on rauhallista ja harmonista. Numerossa 4/1968 oli myös toista kotimaista kieltä. Englanninkielinen osio oli lehden alussa suppeana pienellä prantillä.

Arkkitehti-lehden numero 3/2019 jää sisällykseltään ja taitoltaan paljon jälkeen vuoden 1968 numeroista.

Taittaja on yrittänyt olla tässä suomalaisten arkkitehtien ammattijulkaisussa luova, leikkimielinen ja erikoisuutta tavoitteleva. Fonttien koon vaihtelu on lapsellista. Englannin kieltä korostetaan – varmaan kyseessä on maailmanvalloitusajatus. Esiteltävien projektien luettelosivut ovat liikuttavia.

Minun juttuni kuvat on ahdettu sikin sokin yhdelle sivulle, vaikka paperia on riittänyt esimerkiksi sivuihin 20, 21, 38 ja 40–42. Tarjosin perinnerakentamisen vastaparikseni **Eric Adlercreutzin** ja **Jyrki Iso-Ahon** suunnitteleman Helsingin Konalan pientaloalueen aineistoa turhaan. Päätoimittaja on muokannut juttuani pedanttiseen suuntaan. Otsikko on muutettu ilman suostumustani: ihmisläheisyys ei ole suomen kielessä sama asia kuin ihmislähtöisyys.

Artikkeleista lukemisen arvoisia ovat **Kirsi Korhosen** ja **Mika Penttisen** juttu ja varsinkin **Tuomas Toivosen** muistio. Projektiesittelyistä kiinnostavin on Helsingin Jätkäsaaren atrium-kortteli – olisi ollut mukava saada tietoa asemapiirroksella sen sijainnista.

Olli Lehtovuori

Päätoimittaja vastaa

Kuten *Arkkitehti*-lehteen 3/2019 asumisesta kirjoittanut **Olli Lehtovuori** mainitsee, on *Arkkitehti*-lehti läpi vuosien ollut erityylinen ja -näköinen. Nyt vuoden alussa uudistuneen lehden taittoa tekevät graafikot ovat halunneet etsiä lehdelle ulkoasua, joka heidän ammattinäkemyksensä perusteella tuntuu kiinnostavalta nykydesignin ja kulttuurijulkaisujen kentässä. Toimituksellisena lähtökohtana on ollut, että arkkitehtuurijulkaisu saa erottua taiteellisesti ja tehdä rohkeitakin ratkaisuja – tähän on myös annettu taittajille vapauksia.

Graafikon tavoitteena on muotoilla kussakin artikkelissa kokonaisuus niistä materiaaleista, joita kulloinkin saadaan käyttöön tai joita voidaan tuottaa kohtuullisin resurssein. Joskus esimerkiksi painokelpoisuus tai oikeudet rajoittavat kuvien valikoimaa ja käyttöä. Lehtovuoren *Arkkitehti*-lehteen kirjoittamassa artikkelissa taittajan ajatuksena on ollut, että toisista painojulkaisuista skannattu materiaali on esitetty yhdellä sivulla leikekirjan kaltaisesti, ikään kuin kirjoittajan kokoelmana aiheeseen liittyvästä visuaalisesta materiaalista.

Uudistuksesta on saatu sekä positiivista että negatiivista palautetta. Hyvää on ollut se, että uuteen lehteen on kiinnitetty huomiota kansainvälisesti, ja esimerkiksi mainostajat ovat noteeranneet uudistuksen. Joitakuita uusi muotoilu on puhutellut, toisia kaikki graafiset linjaukset tai ideat eivät ole miellyttäneet. Kehittämisen varaa julkaisuissa on aina, eikä *Arkkitehti*-lehti ole immuuni virheille. Toimitus tekee kuitenkin paljon työtä tekstien parissa, ja saatuja palautteita käydään läpi, myös graafikoiden kanssa.

Lähitulevaisuudessa lehti saa uudet verkkosivut, joiden myötä sisältö tulee kokonaisuudessaan luettavaksi ja katsottavaksi netissä. Painetun lehden rooli ja paikka markkinoilla on eittämättä ollut pitkään muutostilassa. Oma kokemukseni uudistuksesta on ollut se, että arkkitehtuurin käsittelystä ja esittämisestä on lukijoilla hyvin erilaisia näkökulmia. Parhaimmillaan tämä tarkoittaa sitä, että erilaisten arkkitehtien ja lukijoiden ideat pääsevät kohtaamaan.

Mika Savela
Arkkitehti-lehden päätoimittaja

Tommi Heinonen 1967–2019

Maisema-arkkitehti Tommi Petteri Heinonen menehtyi pitkäaikaiseen sairauteen 16.6.2019 kotonaan Oulussa. Hän oli 51-vuotias.

Heinonen syntyi Tampereella 12.10.1967. Hän varttui Koskipuiston maisemissa. Hakaniemen lehtereillä syttyi rakkaus jääkiekkoon ja Tapparaan, ja bändihommilta liikeni aikaa myös partiolle. Partioleirillä Heinonen tapasikin ensimmäisen kerran tulevan puolisonsa Outi Palosaaren.

Tommi ja arkkitehdiksi opiskellut Outi olivat erottamaton ja energinen pari myös työelämässä. Vuonna 1998 perustettu VSU Oy sai loistavan alun, kun toimisto pääsi suunnittelemaan Oulun keskustaan Kiikelin saaren puistoa ja asuinkorttelin sisään jäävää Lohenpyrstön puistoa. Nuori toimisto teki suunnittelutyötä antaumuksella, ennakkoluulottomasti, innokkaasti ja tunteja laskematta. Kova työ palkittiin, ja Kiikelin puisto valittiin vuoden 2002 ympäristörakenteeksi.

Vuosien kuluessa toimiston tilauskanta kasvoi, ja menestystä tuli niin kutsu- kuin yleisissäkin suunnittelukilpailuissa. Jo pitkään VSU maisema-arkkitehdit on toiminut menestyksekkäästi koko maassa, Oulun lisäksi Helsingin toimistosta käsin.

Toimiston toimitusjohtajana ja vastuusuunnittelijana työskennellyt Heinonen jatkoi vuonna 2003 työn ohella opintojaan Aalto-yliopistossa ja valmistui maisema-arkkitehdiksi kesäkuussa 2010. Kirjanpainoalaa suositellut opinto-ohjaaja ei varmaankaan ollut suunnitellut nuorelle Tommille näin monipuolista opintopolkua: peruskoulusta hän jatkoi ammattikouluun, opiskeli myöhemmin puutarhurista hortonomiksi ja lopulta maisema-arkkitehdiksi. Lähes koko elämän mittainen kouluttautuminen on loistava esimerkki kenelle tahansa opintojaan aloittavalle nuorelle muutoksien mahdollisuudesta ja oman tulevaisuuden luomisesta.

Nuoruudessa Tampereella ja Lapin matkoilla syttynyt rakkaus luontoon suuntautui vuosien kuluessa yhä voimakkaammin merelle. Merestä tuli tärkeä osa elämää, ja kimppaveneestä alkanut purjehdusharrastus kasvoi lasten jollapurjehduksesta purjehduskilpailujen kiertämiseen ja lopulta oman rakkaan purjeveneen, s/y Mollyn, hankintaan. Talvisin hiihto- ja luisteluretket lähisaariin ja Finu-koiran ulkoilutus veivät Heinosen jäiselle aavalle merelle. Perheineen hän viihtyi talvisin myös Syötteellä, josta tuli varsinkin viimeisinä vuosina rakas ajanviettopaikka.

Perhe ja ystävät olivat Tommille hyvin tärkeitä. Hän oli harvinaislaatuisen sosiaalinen ihminen, puhelias, kiinnostunut ja helposti innostuva. Hän loi ympärilleen iloisen ja lämpimän ilmapiirin. Sairaudenkin aikana hän jaksoi pysyä positiivisena ja elää hetkessä viimeiseen asti. Murheen keskellä voimme muistaa Tommille mieleiset Karen Blixenin sanat: ”Kaiken parantava lääke on suolavesi; hiki, kyyneleet tai meri.”

Petri Montin

Oikaisu

Arkkitehtiuutisten numerossa 5/2019 muistokirjoituksissa **Aatos Issakaisen** ja **Matti Porttisen** kuvat olivat menneet väärin päin. Muistokirjoitukset on julkaistu uudestaan oikeilla kuvilla verkkosivuilla safa.fi.

Pahoittelemme ikävää virhettä.

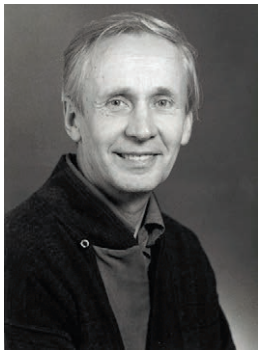

Aatos Issakainen.

Matti Porttinen.

Ulkotilat ovat oppimisympäristöjä

Päiväkotien ja koulujen ulkotilojen suunnittelukäytäntöjä on tarpeen ravistella. Uusi ohjekortti antaa raameja.

Rakennustieto julkaisi kesäkuussa oppimisympäristöjä käsittelevän uuden ohjekorttisarjan. Sarjaan sisältyy perusopetuksen ja päiväkodin tilojen lisäksi niiden ulkotilojen suunnittelua käsittelevä ohjekortti.

Arkkitehtisuunnittelussa oppimisympäristöjen rakennuksia on jo pitkään suunniteltu palvelemaan päivitettyä opetussuunnitelmaa. Nyt myös ulkotiloille on saatu ohjeistus, joka huomioi voimassa olevan opetussuunnitelman (POPS 2014) tavoitteita, esimerkiksi ilmiöpohjaista oppimista ja kestävää kehitystä.

Luonto sopii tekemiseen ja leikkiin

Päiväkodit ja koulut ovat tärkeitä arjen toimintaympäristöjä, sillä lapset viettävät niissä ison osan arkipäivistään. Lisäksi uusia oppimiskeskuksia suunnitellaan usein monikäyttöisiksi asuinalueiden olohuoneiksi, jolloin ulkotiloja käytetään muulloinkin kuin koulupäivän aikana.

Ulkotilojen suunnittelun ohjekortissa määritellään kolme pääteemaa: ympäristön terveys- ja hyvinvointivaikutukset, liikkumaan kannustava ympäristö ja ulkotila pedagogisena toimintaympäristönä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutuksia tarkastellaan ohjeessa erityisesti viherympäristön näkökulmasta. Aiheesta on viime vuosina julkaistu runsaasti uutta tutkimustietoa. Luonto tarjoaa terveydelle ja hyvinvoinnille monipuolisia hyötyjä, etenkin säännöllisesti vierailtuna. Päivittäinen luontokosketus on tärkeää erityisesti varhaiskasvatuksen ympäristöissä, sillä luonnonympäristön mikrobisto kehittää pienten lasten elimistön mikrobistoa ja immuunipuolustusta.

Luontoympäristö on virikkeellinen. Erilaiset pintamateriaalit, kuten hiekka ja karike, sekä run-

Sadepuutarha

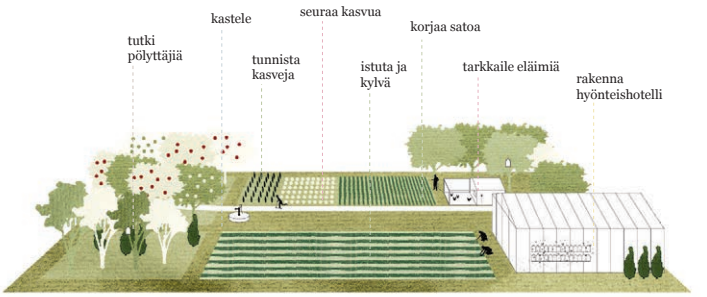

Koulupuutarha

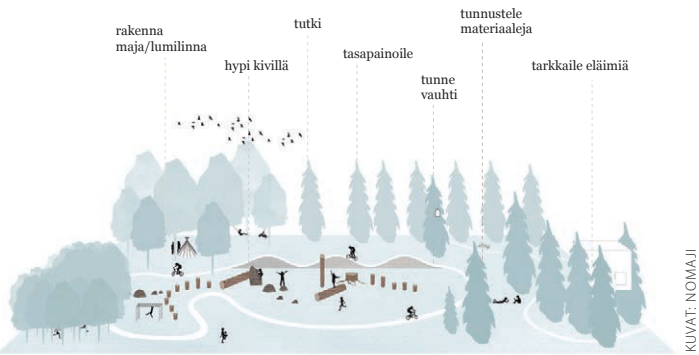

Metsäkoulu

KUVAT: NOMAJI

Lappeenrannan Sammontalon kilpailuehdotuksessa oppimisympäristöjen ulkotila jakautuu kolmeen luontoteemaiseen osa-alueeseen: sadepuutarhaan, koulupuutarhaan ja metsäkouluun.

> Välineiden määrä ei korvaa ympäristön laatua.

sas, kestävä ja nopeasti uudistuva kasvillisuus sopivat monenlaiseen tekemiseen ja leikkiin sekä luovat aistivirikkeitä. Monipuolinen kasvillisuus sekä sitomaton maanpinta edistävät myös pienilmaston ja hulevesien säätelyä. Luontopohjaisella leikki- ja oppimisympäristöllä tuetaan sosiaalista ja kognitiivista kehitystä sekä tarjotaan monipuolisia toiminnan ja kokemisen mahdollisuuksia.

Ulkotiloille tavoitteet

Oppimisympäristöjen ulkotilat toimivat lasten ja nuorten tärkeänä liikuntaympäristönä. Päiväkoti- ja koulupihat voivat kannustaa fyysiseen aktiivisuuteen sekä osana opetusta ja oppimista että oppituntien ulkopuolella. Suunnittelun tavoitteena on ympäristö, jossa lapsi saa myönteisiä kokemuksia liikkumisesta.

Ympäristön tulee olla monipuolinen ja houkutteleva eri-ikäisille käyttäjille. Tämä korostuu uusissa monitoimitalotyyppisissä keskuksissa, joiden käyttäjäryhmä on laaja. Hyvin suunnitellulla ulkoalueella liikkuminen on luontevaa ja lapset voivat spontaanisti innostua liikunnasta – fyysisiä taitoja voi oppia myös tiedostamatta. Leikki- ja liikuntavälineet ovat tärkeä osa kokonaisuutta, mutta ulkotilojen houkuttelevuuteen ja viihtyisyyteen vaikuttavat myös ympäristön muut laatutekijät. Välineiden määrä ei korvaa ympäristön laatua.

Ulkotiloista pedagogisena ympäristönä löytyy vasta vähän suunnittelijoita palvelevaa tietoa ja kokemuksia, vaikka monet kasvatusalan ammattilaiset hyödyntävät lähiympäristöä monipuolisesti toiminnassaan. Koulupihat ovat pitkään toimineet lähinnä taukopaikkoina, eikä niille ole asetettu selkeitä pedagogisia tavoitteita. Käsitys oppimisesta on kuitenkin muuttunut, samoin kuin lasten ja nuorten liikkumisen ja vapaa-ajanvieton tavat. Monipuolisten ulkotilojen nähdään usein palvelevan itsessään erilaisten taitojen ja tietojen karttumista. Ympäristökasvatuksen näkökulmasta kestävät ja vastuulliset ratkaisut ovat myös viesti käyttäjille.

Laadukas suunnittelu avainasemassa

Monet ulkotilaan vaikuttavat tekijät ratkaistaan jo tontin ja rakennuksen sijoittelussa. Tiiviissä kaupunkirakenteessa korostuu tarve luontokosketukselle, ja sen mahdollistavia elementtejä on tärkeä tuoda oppimisympäristön ulkotilaan. Suurissa yksiköissä luonnonympäristö taas ei kestä kovan käytön aiheuttamaa kulutusta, vaikka vieressä olisikin esimerkiksi metsäalue. Nämä haasteet voidaan ratkaista suunnittelun keinoin ja kehittämällä päiväkoteja ja kouluja osana laajempaa viherrakenteen verkostoa, samalla kun tuetaan luonnon monimuotoisuutta.

Päiväkotien ja koulujen ulkotilat tulee tuoda osaksi tasa-arvoa, hyvinvointia ja kestävää kehitystä edistävää koulutusta. Käytössä on entistä enemmän tietoa esimerkiksi luontokosketuksen terveyshyödyistä varhaislapsuudessa sekä lasten ja nuorten liikkumisen tärkeydestä. Oppimisympäristöjen ulkotiloissa piilee hyödyntämättömiä mahdollisuuksia.

Anni Järvitalo ja Mari Ariluoma

Kirjoittajat ovat maisema-arkkitehteja ja osakkaita Nomaji maisema-arkkitehdeissa. Nomaji on toiminut käsikirjoittajana Rakennustiedon ohjekortissa RT 103084: Päiväkodin ja perusopetuksen tilat. Ulkotilojen suunnittelu (kesäkuu 2019).

Arkkitehti
tule luomaan kanssamme
parempia työympäristöjä

suunnittelemo.fi/rekry

SUUNNITTELEMO

Milla Lindroos
044 976 9164
milla@suunnittelemo.fi

Tapiolan kulttuurikeskus ja Kulttuuriaukio, 2019-

Verstaalle töihin

Haemme taitavia suunnittelijoita monipuolisiin tehtäviin uudis- ja korjausrakentamishankkeissa. Hakemukset osoitteeseen: work@verstasarkkitehdit.fi

VERSTAS ARCHITECTS

SCHAUMAN ARKKITEHDIT HELSINKI HAKEE:

ARKKITEHTI,
RAKENNUSARKKITEHTI ,
SUUNNITTELUASSISTENTTI TAI
ARK-YO

Schauman arkkitehdit on 1975 perustettu 40 henkinen arkkitehtitoimisto. Toimistomme sijaitsevat Turussa ja Helsingissä.

Etsimme työntekijöitä vuodesta 2018 toimineeseen Helsingin toimistoomme Ratakadulle. Käynnissä on mielenkiintoisia ja monipuolisia projekteja. Työskentelemme Archicadillä, Revit osaaminen eduksi.

Hakemus ja CV palkkatoiveineen 15.9.2019 mennessä:
rekry.helsinki@schaumanarch.fi

Lisätiedot sekä yhteydenotot:

Janne Helin +358-400-639581
Joonas Kanerva +358-400-648545
www.schaumanarch.fi

ARKKITEHTI

Työtä tarjolla monipuolisten asunto- ja julkisten rakennusten sekä kaupunkisuunnittelun ja korjausrakentamisen parissa.

Etsimme nyt projektinhoitoon kykenevää, innostunutta ammattilaista joukkoomme.

Työskentelemme mm. Revit, AutoCad ja 3D-max-ohjelmistoilla.

Hakemukset ja tiedustelut sähköpostilla: rekry@arksi.fi tai postitse.

KIRSTI SIVÉN & ASKO TAKALA ARKKITEHDIT OY
Korkeavuorenkatu 25 A 5, 00130 Helsinki www.arksi.fi

Pienoismallitoimisto HELIÖVAARA
www.jaakkoheliovaara.fi
050 4337 499
CNC-työstöt, 3D-tulostus

Lisää työpaikkoja
SAFAn verkkosivuilla: www.safa.fi

Lappeenrannan kaupunki hakee

YLEISKAAVA-ARKKITEHTIA

Lappeenranta on vilkas ja iloinen eteläkarjalainen kaupunki Saimaan rannalla, vain kahden tunnin päässä Helsingistä. Kaupungissa tapahtuu paljon, myös maankäytön ja kaupunkisuunnittelun sekä rakentamisen alalla.

Tule mukaan nuorekkaaseen joukkoomme suunnittelemaan kaupunkiamme!

Hakuohjeet ja lisätietoja
www.lappeenranta.fi > avoimet työpaikat tai www.kuntarekry.fi.

www.lappeenranta.fi

Helsinki

Kaupunkiympäristö
helsinkirekry.fi

Kaupunkiympäristön toimialalla suunnittelemme, rakennamme ja ylläpidämme Helsingin kaupunkiympäristöä sekä tarjoamme siihen liittyviä palveluja.

Vahvistamme osaamistamme ja haemme rakennusvalvontapalveluihimme

Arkkitehtia

(Työavain 6-115-19)

lupayksikkö 1:n Itätiimiin. Arkkitehdin tehtäviin kuuluu lupakäsittely ja päätökset korjausrakentamisessa sekä uudisrakennushankkeissa 3000 kem saakka vaativissa kohteissa.

Lupa-arkkitehtia

(Työavain 6-114-19)

lupayksikkö 2:n etelätiimiin. Lupa-arkkitehdin tehtäviin kuuluu lupakäsittely ja päätökset korjausrakentamisessa sekä uudisrakennushankkeissa 3000 kem saakka.

Tarjoamme sinulle näköalapaikan Helsingin rakentamiseen ja rakentamisen määräysten muuttumiseen sekä mahdollisuuden vaikuttaa näihin. Saat Helsingin kaupungin työsuhde-edut ja mahdollisuuden kehittää ammattiaitoasi asiantuntevassa organisaatiossa.

Tarkemmat tiedot ja hakemukset **5.9.2019** mennessä: **www.helsinkirekry.fi.** Työavaimen numero ohjaa ilmoitukseen.

Helsingin kaupunki edistää henkilöstön yhdenvertaisuutta ja laaja-alaista tasa-arvoa.

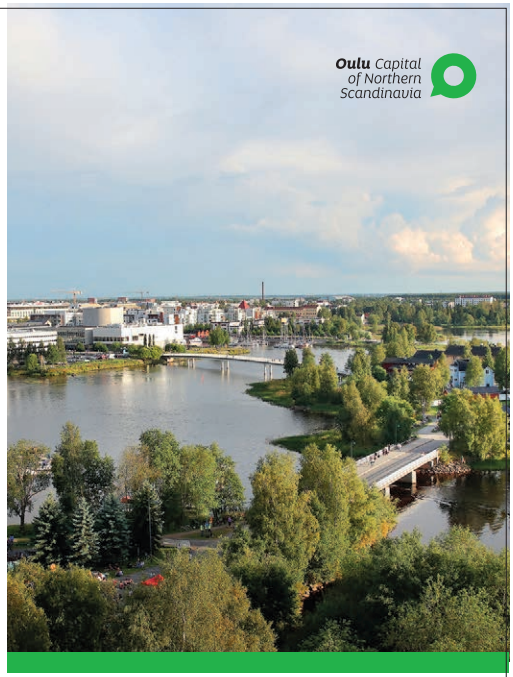

Oulu etsii osaajia

Kaavoitusarkkitehti

YHDYSKUNTA- JA YMPÄRISTÖPALVELUIHIN

Tervetuloa kehittämään Oulun kaupunkikuvaa, viihtyisyyttä ja toimivuutta. Tarjoamme itsenäisen työn, osaavat ja mukavat työkaverit sekä viihtyisän työympäristön Ympäristötalossa Oulun keskustan tuntumassa.

Kelpoisuusehtona tehtävään on arkkitehdin tutkinto tai diplomityövaiheeseen edenneet arkkitehtuurin opinnot.

Lisätietoja tehtävästä antaa
asemakaava-arkkitehti Uki Lahtinen,
p. 044 703 2427 tai
sähköpostitse etunimi.sukunimi@ouka.fi.

Työpaikkailmoitukset ovat kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa
www.ouka.fi/tyopaikat.

Oulun kaupunki on savuton työpaikka.

OULU | *Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut*

Helsinki

Kaupunkiympäristö
helsinkirekry.fi

Kaupunkiympäristön toimialalla suunnittelemme, rakennamme ja ylläpidämme Helsingin kaupunkiympäristöä sekä tarjoamme siihen liittyviä palveluja.

Haemme osaavia ja suunnittelutaitoisia

Arkkitehteja

kaupunkisuunnittelu- ja asemakaavoitustehtäviin Länsisatama-Kalasataman, Pasilan ja Malmin suunnittelutiimeihin sekä määräaikaista arkkitehtia Itäiseen täydennysrakentamistiimiin.

Työavain 6-118-19 /vakinainen tehtävä (4 kpl)

Työavain 6-119-19 / määräaikainen tehtävä

Olet osa monialaista huipputiimiä ja vastaat itsenäisesti suunnittelusta, asemakaavahankkeiden valmistelusta ja muista maankäytöllistä harkintaa edellyttävistä tehtävistä.

Asemakaavoituksessa suunnittelemme urbaania, viihtyisää ja elinvoimaista Helsinkiä. Tiimien suunnittelualueet ovat pääkaupunkimme keskeisiä uudisrakentamisalueita, liiketoiminnan keskittymiä ja tuhansien helsinkiläisten tulevia kotikaupunginosia.

Tule tekemään tulevaisuuden kaupunkia!

Lisätietoja antavat:
pohjoisen alueyksikön päällikkö Antti Varkemaa,
puh. +358 9 310 37053, antti.varkemaa@hel.fi,
tiimipäällikkö Matti Kaijansinkko,
puh. +358 9 310 37195, matti.kaijansinkko@hel.fi,
itäisen alueyksikön päällikkö Anri Linden,
puh. +358 9 310 37352, anri.linden@hel.fi

Tarkemmat tiedot ja hakemukset **16.9.2019** mennessä: **www.helsinkirekry.fi.** Työavaimen numero ohjaa ilmoitukseen. Ilmoita hakemuksesi yhteydessä mistä tehtävästä olet ensisijaisesti kiinnostunut.

Helsingin kaupunki edistää henkilöstön yhdenvertaisuutta ja laaja-alaista tasa-arvoa.

TILITOIMISTO A-PALVELU OY
Korkeavuorenkatu 43 D, 00130 HELSINKI
puh. +358 10 336 6030
tilitoimisto@apalvelu.fi

Lahti on kansainvälisesti tunnettu ympäristö-kaupunki, joka ratkaisee tulevaisuuden haasteita avoimesti ja vastuullisesti yhdessä asukkaiden, yritysten ja yliopiston kanssa.

LAHTI
Winner 2021
EUROPEAN
GREEN CAPITAL
An initiative of the European Commission

Haemme kaupunkisuunnittelun asemakaavatiimiin kahta ympäristökaupungin kehittämisestä innostuvaa

KAAVOITUSARKKITEHTIA

(työavain 243158)

Meillä saat tehdä merkityksellistä ja haastavaa työtä, johon voit itse vaikuttaa. Asemakaavoituksen lisäksi olet mukana kaupunkiympäristön suunnittelun eri vaiheissa ja hyödynnät omaa erityisosaamistasi myös maankäytön suunnittelussa. Meillä suhtaudutaan positiivisesti joustavaan työelämään. Lahteen on hyvät yhteydet ja toimipisteemme sijaitsee matka-keskuksen vieressä.

Tule suunnittelemaan Suomen parasta kaupunki-ympäristöä. Aktiivisessa, hyväntuulisessa ja keskustelevassa työyhteisössämme on hyvä kehittyä kaupunkisuunnittelijana.

Virkojen kelpoisuusehtona on yli-opistossa tai korkeakoulussa suoritettu arkkitehdin tutkinto. Edellytämme kiinnostusta maankäytön suunnitteluun. Kokemus kaupunkisuunnittelusta katsotaan eduksi.

Virkoja haetaan sähköisesti osoitteessa ***www.kuntarekry.fi***. Työavain on 243158.

Hakemus tulee jättää 30.9.2019 klo 15.00 mennessä.

Lisätietoja tehtävistä antaa kaupungin-arkkitehti Anne Karvinen-Jussilainen
p. 050 387 8715
anne.karvinen-jussilainen@lahti.fi

greenlahti.fi **lahti.fi/kaavoitus**

LAHTI

AKL
Posti Oy
Posti Green

PRIVA-LITE - Tyylikään näkösuojan ja kirkkaan lasituksen edut yhdessä lasiratkaisussa

Nestekideteknologia mahdollistaa Priva-Lite-lasituksen muuttamisen läpikuultavasta läpinäkyväksi napin painalluksella. Laadukkaat Priva-Lite-lasit, markkinoiden parhailla optisilla ominaisuuksilla yhdistää ja avartaa tiloja, tarjoten mahdollisuuden yksityisyyteen erinomaisen ääneneristävyyden sekä himmennystoiminnon ansiosta. Priva-Lite-laseja on saatavana värillisinä, kuviollisina ja ovat lisäksi yhdistettävissä muihin erikoislasiratkaisuihin.

SAINT-GOBAIN

VITREA

Lisätietoja:
www.vitrea.fi
09 8190 450